

**Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
Merkez Bankası**

Bülten

Mayıs 1989

No.7

YÖNETİM KURULU

Başkan:

Demirhan Sayiner

Başkan Yardımcısı:

Süleyman Ali

**Yönetim Kurulu
Üyeleri:**

Onur Borman

Ertuğrul Güven

Necdet Kaya Sezer

ÖNSÖZ

1988 yılına ait temel verilerle donatılarak içerik itibarıyla 1988 yıllığı amaçlarına da hizmet etmesini sağlamak düşüncesiyle, bültenin bu sayısını sözü edilen bilgilerin derlenebilmesi için bir süre bekletmek durumunda kaldık. Hal böyle olmakla beraber bültene dahil ettiğimiz materyalin güncelliği ta baştan önem verdiğimiz özen gösterdiğimiz bir husustur. Bu çerçevede müteakip döneme ait daha taze bilgilere de olanaklar ölçüsünde yer verilmeye çalışılmıştır.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
I. Bölüm	
K.K.T.C. de Merkez Bankası ve Bankacılık Faaliyetleri	4 - 27
II. Bölüm	
Ekonomik Gelişmeler	28 - 53
1. Üretim, İstihdam ve Fiyatlar	29
a) Üretim Artışı ve Kaynakların Kullanımı	29
b) İstihdam	34
c) Fiyat Hareketleri ve Ücretler	36
2. Mali ve Parasal Gelişmeler	39
a) Mali Gelişmeler	39
b) Parasal Gelişmeler	44
3. Ticaret, Pazarlama ve Ödemeler Dengesi	45
a) Ticaret ve Pazarlama	45
b) Ödemeler Dengesi	51
III. Bölüm	
Merkez Bankasının Yıllık Hesapları	54 - 59
Bilânço	55
Kâr ve Zarar Hesabı	56
Hesaplar Hakkında Açıklamalar	57
IV. Bölüm	
Bankacılık İstatistikleri	60 - 67
V. Bölüm	
Bankacılık Kesiminin Özel İlgi Duyacağı Mevzuat	68 - 91
İthalâtı ve İhracatı Düzenleme ve Denetim Tüzüğü	69
VI. Bölüm	
Tabloların Listesi	92 - 94

I. Bölüm

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde Merkez Bankası ve Bankacılık Faaliyetleri

Bankalarca özel ve tüzel kişilerin sterlin mevduat hesaplarına uygulanacak faiz 8 Mayıs 1989'dan itibaren vadesizde %6'dan %7'ye, 6 ay vadelide %7'den %8'e, 1 yıl vadelide %8.5'ten %11'e; ve bu kişilere verilecek sterlin döviz kredilerine uygulanacak azami yıllık faiz ise %12'den %14'e yükseltilmiştir. Buna koşut olarak sterlin mevduat karşılıklarına Bankamızca ödenecek faiz oranı %7'den %8'e yükseltilmiştir. diğer döviz türlerinin faizlerinde değişiklik yoktur. Bu amaçla 8 Mayıs 1989 tarih ve 53 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan kararlar 16 Mayıs 1989 tarih ve 56 sayılı Resmi Gazetede düzeltilmiş şekilde aşağıya çıkarılmıştır:

"Bakanlar Kurulu Karar Numarası: E(K-3) 434-89

K.K.T.C. MERKEZ BANKASI YÖNETİM KURULU
KARARLARI:

Bakanlar Kurulu, ekte sunulan K.K.T.C. Merkez Bankası Yönetim Kurulu Kararlarını onaylayarak Resmi Gazete'de yayınlanmasına karar verdi.

4.5.1989

Karar Tarihi : 2.5.1989

Karar Sayısı : 165

35/1987 sayılı K.K.T.C. Merkez Bankası Yasasının 25'inci maddesi ve değiştirilmiş şekliyle 38/1982 sayılı Para ve Kambiyo İşleri Yasası altında yapılan Para ve Kambiyo İşleri Tüzüğü'nün 7 (3) ve 8 (3) maddeleri uyarınca K.K.T.C. Merkez Bankası Yönetim Kurulu aşağıdaki kararı almıştır.

1. Bankalarca Özel ve Tüzel kişilerin döviz mevduat hesaplarına aşağıdaki faiz oranları uygulanır.

	Sterlin	ABD Doları	Batı Alman Markı	Kıbrıs Lirası
Vadesiz	7	5	2	5
6 ay vadeli	8	6	3	6
1 yıl vadeli	11	8	4	7

2. Bankalarca Özel ve Tüzel kişilere verilecek döviz kredilerine uygulanacak azami yıllık faiz oranları aşağıdadır:

	Sterlin	ABD Doları	Batı Alman Markı	Kıbrıs Lirası
	14	11	7	9

3. Bankalararası dövizli mevduata uygulanacak faiz oranı serbesttir.

4. Bankaların Merkez Bankası nezdinde açacakları döviz mevduat hesaplarına, özel ve tüzel kişilerin döviz mevduat hesaplarına uygulanan azami faiz oranları artı 1/4 uygulanır.

5. Bankalar nezdlerinde açılan özel ve tüzel kişilere ait Kıbrıs Lirası mevduatı için K.K.T.C. Merkez Bankası nezdinde %20 oranında Munzam Karşılık tesis ederler. Bu karşılığa yılda %6 oranında faiz ödenir. Söz konusu Munzam Karşılığın 30.10.1987 tarih ve 122 sayılı K.K.T.C. Merkez Bankası Yönetim Kurulu Kararında belirtilen sürede yatırılması zorunludur. Süresinde yatırılmayan hallerde sözü edilen oranda belirtilen cezai faiz uygulanır.

6. 9.11.1987 tarih ve 119 sayılı Resmi Gazete'de 616 sayılı Amme Enstrümanı olarak yayınlanan Yönetim Kurulu Kararı yürürlükten kaldırılır.

7. Bu karar Resmi Gazete'de yayınlandığı tarihten itibaren yürürlüğe girer.

Karar Tarihi : 2.5.1989

Karar Sayısı : 166

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası Yönetim Kurulu 35/1987 sayılı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası Yasasının 24'üncü maddesinin (2), (3), (4) ve (6). fıkraları uyarınca aşağıdaki kararı almıştır.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasının 30.10.1987 tarih ve 122 sayılı kararıyla alınmış ve 2 Kasım 1987 tarihli Resmi Gazete Ek III'de A.E. 604 ile ilân edilen İngiliz Sterlingi ile ilgili %7 yıllık faiz oranı %8 olarak değiştirilmiştir.

Bu karar Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihten itibaren yürürlüğe girer."

Türk Lirası faiz hadleri ile ilgili olarak bankalarca mevduat kabulünde ve her türlü kredi işlemlerinde alınacak ve verilecek faiz oranları K.K.T.C. Merkez Bankası Yönetim Kurulu Kararı ve Bakanlar Kurulu onayı ile; K.K.T.C. Merkez Bankasının reeskont ve avans işlemlerinde uygulanacak faiz oranları ise K.K.T.C. Merkez Bankası Yönetim Kurulu Kararı ile 4 Mart 1988 tarih ve 22 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır. Detaylı bilgi 3 numaralı bültende verilmiştir.

Geçen süre zarfında gerçekleştirilen değişiklikler şöyle özetlenebilir:

- a) Devlet Plânlama Örgütü ve Turizm Bakanlığının onaylayacağı projelere göre verilecek turizm kredileri de miktarlar 300 milyon ₺'yi aşmamak kaydıyla azami yıllık %35 faizle kontrollü krediler kapsamına alınmış ve bu tür kredilerin reeskont ve avans işlemlerinde uygulanacak azami yıllık faiz %31 olarak saptanmıştır.
- b) Kara fırınları kapatılarak dolaylı ısıtmalı modern fırına geçecek fırıncılara sağlanacak kontrollü küçük esnaf kredisi limiti Bakanlar Kurulunun 29.12.88 tarihli kararıyla 7 milyon ₺'ye ve 22.2.89 tarihli kararıyla da 10 milyon ₺'ye yükseltilmiştir.

35/1987 sayılı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası Yasasında belirtilen çerçevede bankalar tarafından getirilen kısa vadeli senet ve vesikalari reeskonta kabul ederek veya kamu kurum ve kuruluşlarına Hazine Kefaleti karşılığında avans vermek suretiyle, piyasaya para sürme ve bankalara kaynak sağlama görevleri Bankamızca sürdürülmüştür. Yasanın 36. maddesi altında Merkez Bankası tarafından miktarı cari yıl bütçe ödenekleri toplamının %5'ini geçmemek üzere Hazineye Kısa Vadeli avans hesabı açılması yetkisine karşılık 1987 yılı sonunda 3.500 milyon ₺ miktarında görülen Hazine Kısa Vadeli Avans Hesabı 1988 yılında kapatılmıştır.

31 Aralık 1988 tarihi itibarıyla avans ve reeskont işlemleri Tablo 1'de avans ve reeskont işlemlerinden doğan borç bakiyelerinin 31 Aralık 1987, 31 Aralık 1988 ve 31 Mayıs 1989 tarihleri itibarıyla karşılaştırması ise Tablo 2'de gösterilmiştir. Turizm kredilerinin de kontrollü krediler kapsamına alınmasıyla bu tür kredilerde sağlıklı bir artış gözlenmektedir. 31.12.88'de 316.3 milyon ₺ miktarında olan Turizm kredileri 31.5.89'da 1920.0 milyon ₺'ye yükselmiştir.

Tablo 1

31 Aralık 1988 itibariyle Avans ve Reeskont İşlemleri

Kredi Türü	Borçlu	Milyon TL		
		Borç Bakiyesi	Senet Adedi	Senet Toplamı
Hazine Kefaletini	K.T. Sanayi İşletmeleri			
Haiz Bonolar	Holding Ltd.	1.421.9	2	650.0
" "	K.M.S. Cypfruvex İşl. Ltd.	3.354.4	3	3.000.0
" "	Tarımsal Donatım Kurumu	208.4	4	220.0
" "	Toprak Ürünleri Kurumu	6.279.0	2	5.500.0
		<u>11.263.7</u>	<u>11</u>	<u>9.370.0</u>
Küçük Esnaf ve	K. Vakıflar Bankası Ltd.	1.265.9	882	1.096.1
Sanatkâr Senetleri				
Sanayi Senetleri	K. Vakıflar Bankası Ltd.	99.5	6	83.0
" "	K. Ticaret Bankası Ltd.	45.7	3	38.0
" "	K. Kredi Bankası Ltd.	35.3	2	30.0
		<u>180.5</u>	<u>11</u>	<u>151.0</u>
İmalâtçı-İhracatçı				
Senetleri	K. Vakıflar Bankası Ltd.	10.1	1	10.0
" "	K. Ticaret Bankası Ltd.	502.7	17	412.0
" "	Türkiye İş Bankası A.Ş.	101.2	4	100.0
" "	Türk Bankası Ltd.	82.3	3	70.0
" "	K. Kredi Bankası Ltd.	84.0	3	50.0
" "	Asbank Ltd.	9.9	1	8.0
		<u>790.2</u>	<u>29</u>	<u>650.0</u>
Ticari Senetler	K. Ticaret Bankası Ltd.	319.6	15	255.0
" "	Türk Bankası Ltd.	64.9	3	50.0
		<u>384.5</u>	<u>18</u>	<u>305.0</u>
Tarım Senetleri	K. Ticaret Bankası Ltd.	131.4	52	112.2
" "	K. Vakıflar Bankası Ltd.	21.4	5	19.0
		<u>152.8</u>	<u>57</u>	<u>131.2</u>
İhracat Senetleri	Türk Bankası Ltd.	116.8	12	87.3
" "	K. Vakıflar Bankası Ltd.	35.7	2	22.7
		<u>152.5</u>	<u>14</u>	<u>110.0</u>
Turizm Senetleri	K. Ticaret Bankası Ltd.	316.3	10	300.0
	Genel Toplam	<u>14.506.4</u>	<u>1032</u>	<u>12.113.3</u>

Tablo 2

**Avans ve Reeskont Borç Bakiyelerinin 31 Aralık 1987
31 Aralık 1988 ve 31 Mayıs 1989 itibariyle Karşılaştırması**

<u>Kredi Türü</u>	<u>Borçlu</u>	<u>31 Aralık 1987</u>	<u>31 Aralık 1988</u>	<u>Milyon ₺ 31 Mayıs 1989</u>
Hazine Kefaletini	K.T. Sanayi İşletmeleri			
Haiz Avans	Holding Ltd.	896.2	1421.9	1421.9
" "	K.M.S. Cypfruvex İşl. Ltd.	1023.6	3354.4	3354.4
" "	Tarımsal Donatım Kurumu	125.8	208.4	208.4
" "	Toprak Ürünleri Kurumu	4824.9	6279.0	3300.0
" "	Devlet Üretim Çiftlikleri	181.6	-	151.0
" "	T.C.M. Konsolide Fonu			
" "	İnkişaf Sandığı	802.5	-	-
" "	K.T. Turizm İşl. Ltd.	-	-	300.0
		<u>7854.6</u>	<u>11263.7</u>	<u>8735.7</u>
Hazineye Kısa				
Vadeli Avans	Hazine Cari Hesabı	<u>3500.0</u>	-	-
Küçük Esnaf ve				
Sanatkâr Senetleri	K. Vakıflar Bankası Ltd.	<u>641.4</u>	<u>1265.9</u>	<u>1420.0</u>
Sanayi Senetleri	K. Vakıflar Bankası Ltd.	24.1	99.5	60.0
" "	K. Ticaret Bankası Ltd.	93.9	45.7	58.0
" "	Türk Bankası Ltd.	34.8	-	20.0
" "	K. Kredi Bankası Ltd.	116.8	35.3	315.0
" "	Asbank Ltd.	9.5	-	-
		<u>279.1</u>	<u>180.5</u>	<u>453.0</u>
İhracat Senetleri	K. Vakıflar Bankası ltd.	65.5	35.6	11.0
" "	K. Ticaret Bankası Ltd.	27.6	-	-
" "	Türk bankası Ltd.	72.6	116.8	246.0
" "	K. Kredi Bankası Ltd.	32.4	-	53.0
" "	Asbank Ltd.	-	-	41.0
		<u>198.1</u>	<u>152.4</u>	<u>351.0</u>
Ticari Senetler	K. Ticaret Bankası Ltd.	117.0	319.6	200.0
" "	Türk Bankası ltd.	35.8	64.9	85.0
" "	K. Kredi bankası ltd.	25.9	-	-
" "	Asbank Ltd.	11.3	-	-
		<u>190.0</u>	<u>384.5</u>	<u>285.0</u>
Tarım Senetleri	K.T. Koop. Merkez Bankası	120.7	131.4	197.4
" "	T.C. Ziraat Bankası	159.6	-	-
" "	K. Vakıflar Bankası ltd.	-	21.4	18.3
		<u>280.3</u>	<u>152.8</u>	<u>215.7</u>

İmalatçı-İhracatçı				
Senetleri				
" "	K. Vakıflar Bankası Ltd.	-	10.2	10.0
" "	K. Ticaret Bankası Ltd.	-	502.7	497.0
" "	Türk Bankası Ltd.	-	82.3	80.0
" "	K. Kredi Bankası Ltd.	-	84.0	45.0
" "	Türkiye İş Bankası A.Ş.	-	101.2	200.0
" "	Asbank Ltd.	-	9.9	-
		-	<u>790.3</u>	<u>832.0</u>
Turizm Senetleri				
" "	K. Ticaret Bankası Ltd.	-	316.3	360.0
" "	K. Vakıflar Bankası Ltd.	-	-	500.0
" "	Türk Bankası Ltd.	-	-	300.0
" "	K. Kredi Bankası Ltd.	-	-	600.0
" "	Asbank Ltd.	-	-	160.0
		-	<u>316.3</u>	<u>1.920.0</u>
	Genel Toplam	<u>12.943.5</u>	<u>14.506.4</u>	<u>14.212.4</u>

Para ve Kambiyo İşleri Yasasındaki tanıma göre "Yetkili Bankalar" Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde faaliyette bulunan ve ithalât, ihracat işlemleri yapmaya döviz almaya, döviz bulundurmaya, döviz satmaya, döviz satışına mesnet teşkil eden turistlere mahsus döviz alım bordroları ve/veya makbuz tanzim etmeye Maliye İşleri ile ilgili bakanlıkça yetkili kılınan bankaları anlatır. K.K.T.C. Merkez Bankası dışında yetkili bankalar şunlardır:

T.C. Ziraat Bankası
Türk Bankası Ltd.
Türkiye İş Bankası A.Ş.
K.T. Kooperatif Merkez Bankası Ltd.
Kıbrıs Kredi Bankası Ltd.
Türkiye Halk Bankası A.Ş.
Kıbrıs Vakıflar Bankası Ltd.
Limasol Türk Kooperatif Bankası Ltd.
Kıbrıs Ticaret Bankası Ltd.
Kıbrıs Endüstri Bankası Ltd.
Kıbrıs Faisal İslâm Bankası Ltd.
Asbank Ltd.
Akdeniz Garanti Bankası Ltd.

"Yetkili Müesseseler" Para ve Kambiyo İşleri Yasası kuralları uyarınca döviz alıp satmaya ve bulundurmaya yetkili kılınan müesseseleri anlatır. Bu müesseselerin Maliye işleriyle görevli bakanlıktan çalışma izni almaları zorunludur. Halen faaliyette bulunan yetkili müesseselerin isim ve kayıtlı büro adresleri aşağıda gösterilmiştir:

Birinci Döviz Alım Satım Şirketi Ltd.
158 A Girne Caddesi, Lefkoşa.

Fırıncıoğulları Co. Ltd.
2-4 Asmaaltı Sokak, Lefkoşa.

Elmaslar Yatırım Şirketi Ltd.
89 D Taner Küçük İş Hanı Girne Caddesi, Lefkoşa.

Merimann Currency Exchange Co. Ltd.
49 E II. Selim Caddesi, Lefkoşa.

Ertuğrul Akbel And Sons Ltd.
Osman Paşa Caddesi, Mustafa Hacı Ali Apt. No. 2, Lefkoşa.

Sun Döviz Bürosu Ltd.
Abdi İpekçi Caddesi, Lefkoşa.

Nafa Döviz Alım Satım Şirketi Ltd.
Zafer Çarşısı No. 10 Atatürk Caddesi, Girne.

Orhan Kâhya Ltd.
3-4 Zafer Çarşısı, Girne.

Uluçay Exchange Co. Ltd.
13 Namık Kemal Meydanı, Mağusa.

Er-Tem Yatırım Şirketi Ltd.
2 G Kışla Yolu Mağusa

Batu Exchange Co. Ltd.
52 İstiklâl Caddesi, Mağusa.

K.K.T.C. Merkez Bankası aşağıdaki bankalarla muhabirlik ilişkileri içinde olup, bunlardan;

Midland Bank PLC International Division Londra

Commerzbank AG Londra

Commerzbank AG Frankfurt

American Express Bank Ltd. Londra

Bank of Credit and Commerce International S.A., Londra

National Westminster Bank PLC, Londra

bankaları ile döviz, T.C. Merkez Bankası ile de hem döviz hem Türk Lirası hesapları yürütülmektedir.

Döviz rezervlerimiz bankaların resmi kurdan tuttıkları dövizlerle bankalar kurdan tuttıkları dövizlerden oluşmaktadır. K.K.T.C. Merkez Bankası ve Diğer Bankalar sınıflandırmasına göre Mart 1988 - Mayıs 1989 döneminde Devlet Kuru hesabında tutulan dövizler, Tablo 3'te gösterilmiştir. Bundan görüleceği üzere sözü edilen süre zarfında Devlet Pozisyonunda önemli bir değişiklik olmamış, Aralık 1988 sonu itibariyle toplam 46391.0 bin ABD doları ve serbest 43461.8 bin ABD doları miktarlarından olan döviz czi azalışlarla Mayıs 1989'da toplam 36439.9 bin ABD doları ve serbest 34834.4 bin ABD doları miktarlarına düşmüştür. Bankaların döviz pozisyonlarında herhangi bir sınırlama mevcut olmamakla beraber resmi dövizlerin daha çok K.K.T.C. Merkez Bankasında toplandığı gözlenmektedir.

Tablo 3

**K.K.T.C. Merkez Bankası ve Diğer Bankalar Tasnifine Göre
Mart 1988 - Mayıs 1989 döneminde Devlet Kuru Hesabında Tutulan
Dövizin ABD Doları Karşılığı ve Mevcut Taahhütler**

Bin ABD \$

Tarih	Bankalar	Toplam Döviz \$	Toplam Taahhüt \$	Serbest \$
2 Nisan 1988	K.K.T.C. Merkez Bankası	34.877.4	-	34.877.4
	Diğer Bankalar	6.691.1	8.466.8	(1.775.7)
	Toplam	41.568.5	8.466.8	33.101.7
2 Temmuz 1988	K.K.T.C. Merkez Bankası	38.725.8	-	38.725.8
	Diğer Bankalar	4.678.8	4.605.1	73.7
	Toplam	43.404.6	4.605.1	38.799.5
1 Ekim 1988	K.K.T.C. Merkez Bankası	39.662.9	-	39.662.9
	Diğer Bankalar	3.415.8	3.472.3	(56.5)
	Toplam	43.078.7	3.472.3	39.606.4
31 Aralık 1988	K.K.T.C. Merkez Bankası	42.779.1	-	42.779.1
	Diğer Bankalar	3.611.9	2.929.2	682.7
	Toplam	46.391.0	2.929.2	43.461.8
28 Ocak 1989	K.K.T.C. Merkez Bankası	40.555.4	-	40.555.4
	Diğer Bankalar	3.282.5	3.070.2	212.3
	Toplam	43.837.9	3.070.2	40.767.7
28 Şubat 1989	K.K.T.C. Merkez Bankası	38.031.7	-	38.031.7
	Diğer Bankalar	3.038.9	3.346.7	(307.7)
	Toplam	41.070.6	3.346.6	37.724.0
1 Nisan 1989	K.K.T.C. Merkez Bankası	34.733.6	-	34.733.6
	Diğer Bankalar	4.079.0	2.395.2	1.683.8
	Toplam	38.812.6	2.395.2	36.417.4
29 Nisan 1989	K.K.T.C. Merkez Bankası	34.657.6	-	34.657.6
	Diğer Bankalar	3.515.3	2.495.2	1.020.1
	Toplam	38.172.9	2.495.2	35.677.7
27 Mayıs 1989	K.K.T.C. Merkez Bankası	33.468.2	-	33.468.2
	Diğer Bankalar	2.971.7	1.605.5	1.366.2
	Toplam	36.439.9	1.605.5	34.834.4

Yine K.K.T.C. Merkez Bankası ve Diğer Bankalar sınıflandırmasına göre bankalar kurundan özel ve tüzel kişiler adına açılan döviz tevdiat ve döviz mevduat hesaplarındaki dövizlere ait bilgiler Tablo 4'te verilmiştir. Aralık 1988 sonu itibarıyla döviz tevdiat ve döviz mevduat hesaplarının durumu müteakip dönemle karşılaştırıldığında miktar ve cins bazında önemli bir değişiklik olmadığı gözlenmektedir.

Tablo 4

**K.K.T.C. Merkez Bankası ve Diğer Bankalar Tasnifine Göre
Mart 1988 - Nisan 1989 Döneminde Bankalar kurundan Özel ve Tüzel
Kişiler adına tutulan Döviz Tevdiat ve Mevduat Hesaplarının
ABD Doları Karşılığı ve Hesap Türüne Göre Dökümü**

Tarih Bankalar	Döviz Tevdiat		Döviz Mevduat		Toplam Döviz \$
	Hesap Adedi	Miktar \$	Hesap Adedi	Miktar \$	
31 Mart 1988					
K.K.T.C. Merkez Bankası	-	-	1123	5.289.0	5.289.0
Diğer Bankalar	3082	12.770.0	22444	41.063.0	53.833.0
Toplam	3082	12.770.0	23567	46.352.0	59.122.0
30 Haziran 1988					
K.K.T.C. Merkez Bankası	-	-	1197	5.725.0	5.725.0
Diğer Bankalar	3215	14.159.0	23770	40.283.2	54.442.2
Toplam	3215	14.159.0	24967	46.008.2	60.167.2
30 Eylül 1988					
K.K.T.C. Merkez Bankası	-	-	1329	6.661.4	6.661.4
Diğer Bankalar	3179	14.557.9	24920	45.951.1	60.509.0
Toplam	3179	14.557.9	26249	52.612.5	67.170.4
31 Aralık 1988					
K.K.T.C. Merkez Bankası	-	-	1015	6.903.0	6.903.0
Diğer Bankalar	3413	20.824.3	27648	55.778.8	76.603.1
Toplam	3413	20.824.3	28663	62.681.8	83.506.1
31 Ocak 1989					
K.K.T.C. Merkez Bankası	-	-	1051	6.792.3	6.792.3
Diğer Bankalar	3575	17.336.0	29254	55.304.6	72.640.6
Toplam	3575	17.336.0	30405	62.096.9	79.432.9
28 Şubat 1989					
K.K.T.C. Merkez Bankası	-	-	1079	6.608.2	6.608.2
Diğer Bankalar	3413	17.645.9	27979	55.061.2	72.707.1
Toplam	3413	17.645.9	29058	61.669.4	79.315.3
31 Mart 1989					
K.K.T.C. Merkez Bankası	-	-	1104	6.894.2	6.894.2
Diğer Bankalar	3331	19.061.6	28686	56.100.8	75.162.4
	3331	19.061.6	29790	62.995.0	82.056.6
30 Nisan 1989					
K.K.T.C. Merkez Bankası	-	-	1095	6.821.8	6.821.8
Diğer Bankalar	3423	16.892.5	29002	58.515.5	75.408.0
Toplam	3423	16.892.5	30097	65.337.3	82.229.8

Döviz rezervlerimiz devlet kuru ile bankalar kuru olarak iki başlık altında görülmektedir. Devlet kuru hesabında tutulan dövizler tahsise tabi dövizlerdir. Bankalar kuru başlığı altında gösterilen dövizler ise özel ve tüzel kişilere ait döviz tevdiat ve mevduat hesapları ile bankaların kendi nam ve hesaplarına tuttukları dövizlerden oluşmaktadır. Aralık 1988 sonu itibarıyla Devlet Kuru Hesabındaki toplam döviz 46391.0 bin ABD doları ve Bankalar kurunda tutulan toplam döviz ise 103.331.9 bin ABD doları değerindedir (Tablo 5). Ocak-Nisan 1989 ortalaması Devlet kurunda 40473.5 bin ABD doları ve Bankalar kurunda 103.907.0 bin ABD doları değerinde olduğuna göre, Bankalar Kuru Hesabında kayda değer bir değişiklik yokken Devlet Kuru Hesabında düşüş gözlenmektedir.

Tablo 5

Döviz Rezervlerinin Artış Hızı

Bin ABD \$

Tarih - Döviz Niteliği	Miktar	Bir önceki ayla karşılaştırması
<u>Mart 1988</u>		
Devletin Kur Hesabında	41.568.5	
Bankalar Kurunda Tutulan:		
a) Özel ve Tüzel Kişiler	59.122.0	
b) Bankaların kendileri	5.191.8	64.313.8
Toplam	105.882.3	
<u>Haziran 1988</u>		
Devletin Kur Hesabında	43.404.6	104.41
Bankalar Kurunda Tutulan:		
a) Özel ve Tüzel Kişiler	60.167.2	
b) Bankaların Kendileri	12.678.7	72.845.9
Toplam	116.250.5	109.79
<u>Eylül 1988</u>		
Devletin Kur Hesabında	43.078.7	99.24
Bankalar Kurunda Tutulan:		
a) Özel ve Tüzel Kişiler	67.170.4	
b) Bankaların Kendileri	17.152.5	84.322.9
Toplam	127.401.6	109.59
<u>Aralık 1988</u>		
Devletin Kur Hesabında	46.391.0	107.68
Bankalar Kurunda Tutulan:		
a) Özel ve Tüzel Kişiler	83.506.1	
b) Bankaların Kendileri	19.825.8	103.331.9
Toplam	149.722.9	117.52
<u>Ocak 1989</u>		
Devletin Kur Hesabında	43.837.9	94.49
Bankalar Kurunda Tutulan:		
a) Özel ve Tüzel Kişiler	79.432.9	
b) Bankaların Kendileri	21.611.8	101.044.7
Toplam	144.882.6	97.78
<u>Şubat 1989</u>		
Devletin Kur Hesabında	41.070.6	93.68
Bankalar Kurunda Tutulan:		
a) Özel ve Tüzel Kişiler	79.315.3	
b) Bankaların Kendileri	21.641.0	100.956.3
Toplam	142.026.9	99.91
		98.02

Mart 1989

Devletin Kur Hesabında	38.812.6	94.50
Bankalar Kurunda Tutulan:		
a) Özel ve Tüzel Kişiler	82.056.6	
b) Bankaların Kendileri	<u>23.349.8</u>	<u>105.406.4</u>
Toplam		104.40
		<u>144.219.0</u>
		101.54

Nisan 1989

Devletin Kur Hesabında	38.172.9	98.35
Bankalar Kurunda Tutulan:		
a) Özel ve Tüzel Kişiler	82.229.8	
b) Bankaların Kendileri	<u>25.991.0</u>	<u>108.220.8</u>
Toplam		102.67
		<u>146.393.7</u>
		101.50

Nisan 1989 ayına ait Döviz Tevdiat ve Döviz Mevduat Hesaplarının Cins ve Vadelerine göre dökümünü gösteren Tablo 6, vade yönünden incelendiğinde ilk sıranın, Döviz Tevdiat Hesaplarında vadesiz hesaplar ve Döviz Mevduat Hesaplarında bir yıl vadeli hesaplar tarafından işgal edildiğini görürüz. Döviz cinsine göre en popüler para sterlin, daha sonra ABD doları ve DM görülmektedir.

Tablo 6

30 Nisan 1989 tarihi itibarıyla Döviz Tevdiat ve Döviz Mevduat Hesaplarının
Cins ve Vadelerine Göre Dökümü

Döviz Tevdiat Hesapları	Bin ABD \$				
	Sterlin	B.Alman Markı	ABD Doları	Kıbrıs Lirası	\$ Karşılığı
Vadesiz	4.959.8	1.608.4	3.466.3	209.0	13.101.3
6 ay vadeli	211.0	49.0	50.9	-	432.7
1 yıl vadeli	1.760.1	50.0	364.1	-	3.358.5
Toplam	6.930.9	1.707.4	3.881.3	209.0	16.892.5
	=\$ (11.686.8)	(907.5)	(3.881.3)	(416.9)	
Döviz Mevduat Hesapları					
Vadesiz	9.105.6	7.497.5	6.652.5	252.0	26.494.3
6 ay vadeli	2.805.2	602.0	326.1	4.8	5.385.8
1 yıl vadeli	14.966.6	4.973.8	5.316.7	130.4	33.457.2
Toplam	26.877.4	13.073.3	12.295.3	387.2	65.337.3
	=\$ (45.320.7)	(6.948.7)	(12.295.3)	(772.6)	
Genel Toplam	33.808.3	14.780.7	16.176.6	596.2	82.229.8
	=\$ (57.007.5)	(7.856.2)	(16.176.6)	(1.189.5)	

Bankamıza ulaşan bilgilere göre 30 Nisan 1989 tarihi itibarıyla Kıbrıs Ticaret Bankası Ltd., Kıbrıs Kredi Bankası Ltd., Kıbrıs Vakıflar Bankası Ltd. ve Akdeniz Garanti Bankası Ltd. tarafından verilen toplam döviz kredileri bakiyesi sterlin türünden £4.495.958, ABD doları türünden \$ 1.224.603 ve DM türünden 486.252 DM miktarlarında olup bunlar ABD doları bazında \$ 8,718,238 değerindedir.

Aralık 1987 bazına göre Hayat Pahalılığı Endeksinde, Aralık 1988 sonu itibarıyla kaydedilen %62.57 oranındaki artışı sözü edilen dönemin enflasyon oranı olarak kabul edersek Aralık 1987'de 111.5 milyar ₺ miktarındaki mevduatın satın alma gücünü koruyabilmesi için Aralık 1988'de 181.3 milyar ₺'ye ulaşması gerekmekte idi. Tablo 7'den görüleceği üzere Aralık 1988 sonu itibarıyla toplam Türk Lirası mevduat 170.9 milyar ₺ miktarındadır. Bu suretle reel artış kaydedilmemiştir. Aynı yaklaşımla 1989 yılının ilk üç aylık döneminde kaydedilen %16.47 oranındaki enflasyon dikkate alındığında Aralık 1988'de 170.9 milyar ₺ miktarında olan toplam mevduatın satın alma gücünü koruyabilmesi için Mart 1989'de 199.0 milyar ₺'ye ulaşması gerekmekte idi. Böyle bir artış kaydedilmediği cihetle 1989 yılının ilk üç aylık döneminde de toplam ₺ mevduatında reel artış olmadığını söyleyebiliriz (Tablo 7).

Tablo 7

Türk Lirası Mevduatın Artış Hızı

	Mevduatın Nite- liğine göre Dökümü	Milyon ₺ Bir önceki dönemle karşılaştırması
<u>Mart 1988</u>		
Resmi	53.818.0	
Ticari	10.694.8	
Tasarruf	<u>59.098.1</u>	
Toplam	<u>123.610.9</u>	
<u>Haziran 1988</u>		
Resmi	54.481.0	101.23
Ticari	13.197.3	123.39
Tasarruf	<u>69.085.6</u>	116.89
Toplam	<u>138.763.9</u>	112.25
<u>Eylül 1988</u>		
Resmi	68.169.6	125.12
Ticari	15.671.4	118.74
Tasarruf	<u>77.518.3</u>	112.20
Toplam	<u>161.359.3</u>	116.28
<u>Aralık 1988</u>		
Resmi	73.369.4	107.62
Ticari	16.044.4	102.38
Tasarruf	<u>81.564.3</u>	105.21
Toplam	<u>170.978.1</u>	105.96
<u>Ocak 1989</u>		
Resmi	74.655.5	101.75
Ticari	16.713.6	104.17
Tasarruf	<u>81.342.3</u>	99.72
Toplam	<u>172.711.4</u>	101.01
<u>Şubat 1989</u>		
Resmi	73.763.8	98.80
Ticari	18.154.3	108.61
Tasarruf	<u>84.124.6</u>	103.42
Toplam	<u>176.042.7</u>	101.92
<u>Mart 1989</u>		
Resmi	72.849.0	98.75
Ticari	19.831.4	109.23
Tasarruf	<u>87.243.0</u>	103.70
Toplam	<u>179.923.4</u>	102.20

Resmi mevduatın K.K.T.C. Merkez Bankası ile diğer bankalar arasında Aralık 1986 - Mart 1989 süresindeki bölünümü Tablo 8'de verilmiştir. Buna göre bölünüm ortalama olarak Aralık 1986'da 66.7:33.3, 1987'de 65.4:34.6, 1988'de 68.8:31.2 ve 1989 yılının ilk üç aylık döneminde 59.7:40.3 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 8

Milyon TL

K.K.T.C. Merkez Bankası ve Diğer Bankalar
Nezdinde Resmi Mevduat

Tarih	K.K.T.C. Merkez Bankası	%	Diğer Bankalar	%	Toplam
Aralık 1986	18.374.7	66.7	9.191.0	33.3	27.565.7
Ocak 1987	22.742.8	66.5	11.434.3	33.5	34.177.1
Şubat 1987	24.350.8	67.3	11.806.9	32.7	36.157.7
Mart 1987	26.237.3	69.3	11.635.4	30.7	37.872.7
Nisan 1987	25.985.3	70.8	10.699.8	29.2	36.685.1
Mayıs 1987	24.195.5	69.0	10.870.8	31.0	35.066.3
Haziran 1987	24.329.4	64.7	13.294.2	35.3	37.623.6
Temmuz 1987	24.709.7	60.5	16.149.1	39.5	40.856.8
Ağustos 1987	23.541.6	60.9	15.128.4	39.1	38.670.0
Eylül 1987	22.974.5	60.0	15.288.0	40.0	38.262.6
Ekim 1987	27.135.3	64.7	14.791.0	35.3	41.926.3
Kasım 1987	29.903.8	66.7	14.918.8	33.3	44.822.6
Aralık 1987	31.644.9	64.5	17.412.4	35.5	49.057.3
Ocak 1988	34.960.4	70.3	14.800.2	29.7	49.760.6
Şubat 1988	35.842.4	70.9	14.718.6	29.1	50.561.0
Mart 1988	37.750.3	70.1	16.067.7	29.9	53.818.0
Nisan 1988	35.993.4	66.9	17.823.7	33.1	53.817.1
Mayıs 1988	37.772.4	66.2	19.324.7	33.8	57.097.1
Haziran 1988	37.160.4	65.8	19.320.2	34.2	56.481.0
Temmuz 1988	41.704.9	69.2	18.538.9	30.8	60.243.8
Ağustos 1988	42.241.6	69.1	18.874.5	30.9	61.116.1
Eylül 1988	47.962.5	70.4	20.207.1	29.6	68.169.6
Ekim 1988	53.168.5	70.2	22.531.6	29.8	75.700.1
Kasım 1988	59.110.6	70.7	24.537.5	29.3	83.648.1
Aralık 1988	48.415.3	66.0	24.954.1	34.0	73.369.4
Ocak 1989	48.005.8	64.3	26.649.7	35.7	74.655.5
Şubat 1989	43.061.7	58.4	30.702.1	41.6	73.763.8
Mart 1989	41.228.4	56.6	31.620.6	43.4	72.849.0

Türk Lirası Mevduat artış hızı ile Plâsman artış hızının Aralık 1986 - Mart 1989 dönemindeki karşılaştırması Tablo 9'da İskonto Senetleri ve Bankalar Plâsmanlarının dökümü ve geçmiş dönemle karşılaştırması ise Tablo 10'da gösterilmiştir.

Plâsmanların sektörel dağılımında Yurtiçi ve Yurtdışı Ticaret Aralık 1988'de %44.1'den Mart 1989'da %46.4'e yükselmiş, Kamu Kurum ve Kuruluşlarının payı ise Aralık 1988'de %11.5'ten Mart 1989'da %10.1'e düşmüştür.

Tablo 9

Milyon ₺

**Türk Lirası Mevduat Artış Hızı ile Toplam
Plasman Artış Hızının karşılaştırması**

	Toplam ₺ Mevduat	Bir önceki ayla karşıla- ştırması %	Toplam Plasman	Bir önceki ayla karşıla- ştırması %
Aralık 1986	62.671.3		43.998.7	
Mart 1987	76.745.7	122.46	46.233.8	105.08
Nisan 1987	79.340.4	103.38	46.040.1	99.58
Mayıs 1987	82.254.6	103.67	44.874.3	97.47
Haziran 1987	88.846.0	108.01	46.416.9	103.44
Temmuz 1987	94.905.9	106.82	46.631.2	102.62
Ağustos 1987	94.309.7	99.38	49.567.3	104.07
Eylül 1987	97.775.5	103.68	50.680.9	102.25
Ekim 1987	103.159.1	105.51	54.850.4	108.23
Kasım 1987	104.817.2	101.61	57.631.5	105.07
Aralık 1987	111.450.1	106.33	65.986.4	114.50
Ocak 1988	113.499.3	101.84	68.620.7	104.00
Şubat 1988	116.599.6	102.73	68.857.4	100.34
Mart 1988	123.610.9	106.01	68.087.6	98.88
Nisan 1988	128.201.9	103.71	69.898.8	102.66
Mayıs 1988	136.610.0	106.55	68.741.3	98.34
Haziran 1988	138.763.9	101.58	73.339.8	106.69
Temmuz 1988	145.964.0	105.19	73.527.0	100.26
Ağustos 1988	151.316.9	103.67	74.192.9	100.91
Eylül 1988	161.359.3	106.63	77.281.9	104.16
Ekim 1988	169.298.4	104.92	83.733.9	108.34
Kasım 1988	176.567.6	104.29	86.693.4	103.53
Aralık 1988	170.978.1	96.83	98.354.2	113.45
Ocak 1989	172.711.4	101.01	99.086.4	100.74
Şubat 1989	176.042.7	101.92	98.703.9	99.61
Mart 1989	179.923.4	102.20	106.515.3	107.91

Tablo 10

**İskonto Senetleri ve Bankalar Plasmanlarının
Sektörel Bazda ve Geçmiş Dönemle Karşılaştırması**

	Milyon ₺			
	%	Aralık 1988 Miktar	%	Mart 1989 Miktar
Kamu Kurum ve Kuruluşları	11.5	11.263.8	10.1	10.784.7
Tarım	16.5	16.251.3	15.6	16.562.2
İmalât Sanayii	3.8	3.695.2	3.5	3.723.5
Yük Taşımacılığı	0.4	446.6	1.1	1.147.8
Yurtiçi ve Yurtdışı Ticaret	44.1	43.425.3	46.4	49.454.7
Bina ve İnşaat	2.9	2.877.4	3.0	3.199.1
Turizm	1.8	1.751.7	2.1	2.220.5
Şahsi ve Mesleki Borçlar	12.8	12.584.1	12.5	13.360.3
İskonto Senetleri	6.2	6.058.8	5.7	6.062.5
	<u>100.0</u>	<u>98.354.2</u>	<u>100.0</u>	<u>106.515.3</u>

Not: Kamu Kurum ve Kuruluşları kalemi karşısında gösterilen miktar Bankamızca çeşitli sektörlerdeki kamu kurum ve kuruluşlarına Hazine Kefaleti Karşılığı verilen avansları da içermektedir. (Bak. Tablo 2).

II Bölüm

EKONOMİK GELİŞMELER

EKONOMİK GELİŞMELER

1. Üretim, İstihdam ve Fiyatlar

a) Üretim Artışı ve Kaynakların Kullanımı:

1986, 1987 ve 1988 yıllarında G.S.M.H.'nin dağılımı ve sektörel katma değerlerinin büyüme hızları Tablo 11'de cari üretici fiyatları ve Tablo 12'de sabit üretici fiyatlarıyla karşılaştırmalı olarak gösterilmiştir.

1977 sabit fiyatlarıyla 1986'da 5,324.1 milyon ₺ olan G.S.M.H. 1987'de 5,684.1 milyon ₺ ve 1988'de 6,084.0 milyon ₺ olarak gerçekleşmiştir. Bu itibarla, sabit fiyatlarla büyüme hızı 1987'de %6.8 ve 1988'de %7 olarak görülmektedir.

Sabit üretici fiyatlarıyla hesaplanan 1986, 1987 ve 1988 yılları G.S.Y.I.H.'sinin sektörel paylarına göz attığımızda her üç yılda Kamu Hizmetlerinin sıra ile %21.7, %21.2 ve %20.0 oranları ile ilk sırayı, Ticaretin %18.7, %18.7 %18.1 oranları ile ikinci sırayı, Tarımın %12.5, %12.1 ve %12.1 oranları ile üçüncü sırayı işgal ettiğini görürüz. Bunları %11.5, %11.4 ve %11.7 oranları ile Sanayi ve %11.0, %10.9 ve %11.6 oranları ile Ulaştırma ve Haberleşme sektörleri izlemektedir.

Tablo 11

G.S.M.H.'nin Dağılımı ve Sektörel Katma Değerlerin Büyüme Hızları

(Cari üretici fiyatlarıyla Milyon ₺)

Sektörler	1986	1987	1988	Büyüme Hızı		Dağılım Yüzdesi		
				1986-1987	1987-1988	1986	1987	1988
1. Tarım	28.016.0	36.081.3	54.531.4	28.8	51.1	14.6	12.7	11.4
a) Çiftçilik	26.959.0	34.218.8	51.119.2	26.9	49.3	14.0	12.0	10.7
b) Ormancılık	147.3	195.3	258.9	32.6	32.6	0.1	0.1	0.1
c) Balıkçılık	909.7	1.667.3	3.153.3	83.3	89.1	0.5	0.6	0.6
2. Sanayi	20.513.4	32.572.3	53.479.6	58.8	64.2	10.7	11.5	11.2
a) Maden ve Taşocakçılığı	1.425.1	2.330.8	3.693.4	63.5	58.5	0.7	0.8	0.8
b) İmalât Sanayii	17.814.0	26.204.6	42.082.5	47.1	60.6	9.3	9.3	8.8
c) Elektrik ve Su	1.274.3	4.036.9	7.703.7	216.8	90.8	0.7	1.4	1.6
3. İnşaat	15.892.6	22.685.6	32.709.6	42.7	44.2	8.3	8.0	6.8
4. Ticaret	44.010.8	66.584.4	112.418.9	51.3	68.8	23.0	23.5	23.5
a) Toptan ve perakente ticaret	34.729.4	51.468.5	84.780.4	48.2	64.7	18.1	18.2	17.7
b) Otelcilik ve Lokantacılık	9.281.4	15.115.9	27.638.5	62.9	82.8	4.9	5.3	5.8
5. Ulaştırma - Haberleşme	13.407.6	20.449.5	37.050.9	52.5	81.2	7.0	7.2	7.7
6. Mali Müesseseler	8.512.4	13.198.6	30.009.1	55.0	127.4	4.4	4.6	6.3
7. Konut Gelirleri	5.407.0	8.170.8	13.290.9	51.1	62.7	2.8	2.9	2.8
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	10.443.8	15.318.6	25.157.2	46.7	64.2	5.4	5.4	5.2
9. Kamu Hizmetleri	34.107.8	47.160.5	77.626.1	38.3	64.6	17.8	16.6	16.2
İthalât Vergileri	11.465.0	21.626.8	42.791.6	88.8	97.9	6.0	7.6	8.9
G.S.Y.İ.H. (a.f.)	191.776.4	283.848.4	479.065.3	48.0	68.8	100.0	100.0	100.0
Net Dış alem Faktör Geliri	3.366.3	5.258.0	6.782.9	56.2	29.0	1.8	1.9	1.4
G.S.M.H. (a.f.)	195.142.7	289.106.4	485.848.2	48.2	68.1	101.8	101.9	101.4

Kaynak: Devlet Plânlama Örgütü

Tablo 12

G.S.M.H.'nın Dağılımı ve Sektörel Katma Değerlerin Büyüme Hızları

(1977 üretici fiyatlarıyla Milyon TL)

Sektörler	1986	1987	1988	Büyüme Hızı		Dağılım Yüzdesi		
				1986-1987	1987-1988	1986	1987	1988
1. Tarım	655.2	677.9	726.7	3.5	7.2	12.5	12.1	12.1
a) Çiftçilik	618.2	638.8	680.6	3.3	6.5	11.8	11.4	11.3
b) Ormancılık	3.9	4.4	5.0	12.8	13.6	0.1	0.1	0.1
c) Balıkçılık	33.1	34.7	41.1	4.8	18.4	0.6	0.6	0.7
2. Sanayi	600.0	634.4	700.1	5.7	10.4	11.5	11.4	11.7
a) Maden ve Taşocakçılığı	14.0	17.7	19.7	6.4	11.3	0.3	0.3	0.3
b) İmalât Sanayii	464.5	512.1	568.0	10.2	10.9	8.9	9.2	9.5
c) Elektrik ve Su	121.5	104.6	112.4	13.9	7.4	2.3	1.9	1.9
3. İnşaat	366.5	451.3	465.6	23.1	3.2	7.0	8.1	7.8
4. Ticaret	980.2	1.046.3	1.087.4	6.7	3.9	18.7	18.7	18.1
a) Toptan ve Perakente Ticaret	887.3	933.4	950.8	5.2	1.9	17.0	16.7	15.8
b) Otelcilik ve Lokantacılık	92.9	112.9	136.6	21.5	21.0	1.7	2.0	2.3
5. Ulaştırma - Haberleşme	574.8	610.0	694.6	6.1	13.9	11.0	10.9	11.6
6. Mali Müesseseler	224.1	244.5	266.3	9.1	8.9	4.3	4.4	4.4
7. Konut Gelirleri	345.6	352.6	360.3	2.0	2.2	6.6	6.3	6.0
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	188.2	201.1	214.2	6.8	6.5	3.6	3.6	3.5
9. Kamu Hizmetleri	1.137.2	1.181.2	1.197.8	3.9	1.4	21.7	21.2	20.0
İthalât Vergileri	160.5	181.4	286.1	13.9	57.7	3.1	3.3	4.8
G.S.Y.İ.H. (a.f.)	5.232.3	5.580.7	5.999.1	6.6	7.5	100.0	100.0	100.0
Net Dış Alem Faktör Geliri	91.8	103.4	84.9	12.6	-17.9	1.8	1.9	1.4
G.S.M.H. (a.f.)	5.324.1	5.684.1	6.084.0	6.8	7.0	101.8	101.9	101.4

Kaynak: Devlet Plânlama Örgütü

1987-1988 yıllarına ait karşılaştırmalı Kaynaklar-Harcamalar Dengesi Tablo 13'tedir. Gayri safi Milli Hasıla'nın Toplam Kaynaklar içindeki payı 1987'de %94.1 iken bu oran 1988'de %97.5'e yükselmiş, Dış Açığın payı ise %5.9'dan %2.5'e düşmüştür. Böylece Toplam Kaynaklarda Yurt içi Kaynaklar lehine bir gelişme olmuş ve dışa bağımlılık azalmıştır. 1987 yılında Toplam Kaynakların %19.5'i Yatırımlara ve %80.5'i Tüketime gitmiş iken bu oranlar 1988'de sıra ile %16.9 ve %83.1 olarak görülmektedir. Bu suretle 1988 yılında Tüketimin payı artmış Yatırımların payı ise azalmıştır. Sabit sermaye yatırımlarında Kamunun payı %38.8'den %23.2'ye düşmüş, Özel Sektörün payı ise %61.2'den %76.8'e yükselmiştir. Toplam Tüketimde Kamunun payı 1987'de %24.1'den 1988'de %23.2'ye düşmüş, Özel Sektörün payı ise %75.9'dan %76.8'e yükselmiştir.

Tablo 13

Kaynaklar - Harcamalar Dengesi

Milyon ₺

	1987		1988		Değişme %		GSMH'ya oranı %	
	Cari	Sabit*	Cari	Sabit*	Cari	Sabit*	1987	1988
	I. TOPLAM KAYNAKLAR	307.137.5	6.038.6	498.303.6	6.240.0	62.2	3.3	106.2
1. G.S.M.H. (a.f)	289.106.4	5.684.1	485.848.2	6.084.0	68.1	7.0	100.0	100.0
2. Dış Açık	18.031.1	354.5	12.455.4	156.0	-30.9	-56.0	6.2	2.6
II. TOPLAM YATIRIMLAR	59.839.5	1.176.5	83.974.4	1.051.6	40.3	-10.1	20.7	17.3
1. Sabit Sermaye	55.981.9	1.100.7	75.297.5	942.9	34.5	-14.3	19.4	15.5
a) Kamu	21.707.2	426.8	17.462.8	218.7	-19.6	-48.8	7.5	3.6
b) Özel	34.274.7	673.9	57.834.7	724.2	68.7	7.5	11.9	11.9
2. Stok Değişmeleri	3.857.6	75.8	8.676.9	108.7	124.9	43.4	1.3	1.8
a) Kamu	1.324.9	26.0	4.190.3	52.5	216.3	101.9	0.4	0.9
b) Özel	2.532.7	49.8	4.486.6	56.2	77.1	12.8	0.9	0.9
III TOPLAM TÜKETİM	247.298.0	4.862.1	414.329.2	5.188.4	67.5	6.7	85.5	85.3
1. Kamu Tüketimi	59.710.8	1.174.0	95.975.7	1.201.8	60.7	2.4	20.6	19.8
2. Özel Tüketim	187.587.2	3.688.1	318.353.5	3.986.6	69.7	8.1	64.9	65.5
IV. TOPLAM YURTIÇİ TASSARRUFLARI	41.808.4	822.0	71.519.0	895.6	71.1	8.9	14.5	14.7

* 1977 sabit fiyatlarıyla

Kaynak: Devlet Plânlama Örgütü

b) İstihdam

1986, 1987 ve 1988 yıllarında istihdamın sektörel dağılımı karşılaştırmalı olarak tablo 13'te verilmiştir. Her üç yılda yaklaşık %30 payla Tarım birinci sırayı işgal etmekte bunu yaklaşık %22 payla Kamu Hizmetleri ve yine yaklaşık %10 payla Sanayi Sektörü izlemektedir.

1986'da 64066 olan çalışan nüfus 1987'de 66212'ye ve 1988'de 67733'e yükselmiştir. İşsiz sayısı ise 1986'daki 1568'den, 1987'de 1210'a ve 1988'de 881'e düşmüştür. Bu suretle işsizlik oranı 1986'da %2.4 1987'de %1.8 ve 1988'de %1.3 olarak görülmektedir.

Tablo 14

İstihdamın Sektörel Dağılımı ve Nüfus

Sektörler	1986		1987		1988	
	Sayı	Toplam Çalışan Nüfus Oranı %	Sayı	Toplam Çalışan Nüfus Oranı %	Sayı	Toplam Çalışan Nüfus Oranı %
1. Tarım	20142	31.4	19780	29.9	19600	28.9
2. Sanayi	6604	10.3	6872	10.4	7127	10.5
a) Madencilik ve Taş-ocakçılığı	--	--	--	--	--	--
b) İmalât Sanayii	5464	8.5	5732	8.7	5960	8.8
c) Elektrik-Su	1140	1.8	1140	1.7	1167	1.7
3. İnşaat	5753	9.0	6750	10.2	6992	10.4
4. Ticaret-Turizm	5725	8.9	6015	9.1	6261	9.2
a) Toptan ve Perakente ticaret	4544	7.1	4651	7.0	4691	6.9
b) Otelcilik Lokantacılık	1181	1.8	1364	2.1	1570	2.3
5. Ulaştırma-Haberleşme	4584	7.2	4776	7.2	5232	7.7
6. Mali Müesseseler	1563	2.5	1663	2.5	1767	2.6
7. Serbest Meslek ve Hizmetler	5012	7.8	5261	7.9	5507	8.1
8. Kamu Hizmetleri (KİT ve Belediyeler dahil)	14683	22.9	15095	22.8	15247	22.6
Toplam Çalışan Nüfus	64066	100.0	66212	100.0	67733	100.0
İşsiz Sayısı	1568		1210		881	
Toplam Nüfus	162676		165035		167256	

Kaynak: Devlet Plânlama Örgütü

c) Fiyat Hareketleri ve Ücretler

1986, 1987 ve 1988 yılları ile 1989 yılının ilk dört ayındaki fiyat hareketleri karşılaştırmalı olarak Tablo 14'de verilmiştir. Devlet Plânlama Örgütüncce yeni bir tüketim harcamaları anketi yapılmış ve bu anket sonucu belirlenen eğilimlere göre ağırlıklı, yeni bir tüketim kalıbı hazırlanarak 1 Ocak 1988'den itibaren baz olarak kullanılmaya başlanmıştır.

Hayat pahalılığı 1984'de %70.72, 1985'de %43.04, 1986'da %48.09, 1987'de %43.01 ve 1988'de %62.57 olarak saptanmış olup bunun mal ve hizmet gruplarına göre dağılımı Tablo 16'da gösterilmektedir.

Yüksek enflasyonist ortamda maaş ve ücretlerin satın alma gücünü korumak düşüncesiyle 1983 yılından beri eşel mobil sistemi uygulanmaktadır. 1985 yılı sonuna kadar her dört ay sonundaki hayat pahalılığı artışı dikkate alınarak maaş ve ücretlere yansıtılan artışlar 1986 yılından itibaren her üç ay sonundaki duruma göre ayarlanmaya başlanmıştır. Asgari Ücret Komisyonunca 1 Ocak 1987'den itibaren, ayda 90.000.-₺ olarak saptanan asgari ücret sözü edilen Komisyonun 9 Aralık 1987 tarihli tavsiye kararı uyarınca 1 Ocak 1988'den itibaren ayda 121.000.-₺'ye yükseltilmiştir. Asgari Ücret Saptama Komisyonunun 2 Aralık 1988 tarihli toplantısında alınan tavsiye kararı ile 1 Ocak 1989 tarihinden itibaren ayda 205.000.-₺ olarak saptanan asgari ücret 7 sayı ve 19 Ocak 1989 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak Bakanlar kurulunca yürürlüğe konmuştur.

Tablo 15

Hayat Pahalılığı

	1986 %	1987 %	1988 %	1989 %
Ocak	7.10	3.18	8.08	5.71
Şubat	11.54	4.43	17.09	14.07
Mart	19.01	9.05	24.11	16.47
Nisan	19.15	10.00	26.58	20.78
Mayıs	20.69	11.35	28.53	24.09
Haziran	21.07	17.12	31.45	
Temmuz	31.75	19.33	36.44	
Ağustos	36.47	19.77	44.73	
Eylül	36.68	24.43	48.11	
Ekim	38.81	34.54	53.54	
Kasım	41.48	38.40	57.86	
Aralık	48.09	43.01	62.57	

Kaynak: Devlet Plânlama Örgütü

Tablo 16

**Hayat Pahalılığının Mal ve Hizmet Gruplarına
Göre Dağılımı**

	1984 %	1985 %	1986 %	1987 %
Yiyecek ve içecek	45.48	16.89	30.83	19.63
Ev ve ev masrafı	6.70	5.03	3.23	6.11
Giyim	5.53	12.34	7.74	7.68
İlaç ve Tıp	0.62	0.46	0.41	0.39
Eğitim	0.60	0.33	0.11	0.47
Taşıt	6.36	3.93	1.45	3.47
Hizmetler	1.32	1.25	1.34	0.79
Eğlence ve Okuma	0.93	0.35	0.92	0.66
Sigara	3.03	2.31	1.88	3.63
Şahsi Harcamalar	0.15	0.15	0.18	0.18
Toplam	<u>70.72</u>	<u>43.04</u>	<u>48.09</u>	<u>43.01</u>

1 Ocak 1988 den itibaren yeni döküm uygulanmıştır, şöyleki:

	1988 %
Gıda	27.53
Giyim	5.57
Ev Eşyası	6.49
Sağlık ve Kişisel Bakım ile ilgili Harcamalar	3.36
Ulaştırma ve Haberleşme	9.62
Kültür, Eğitim ve Eğlence	4.78
Konut ve Konut ile ilgili Harcamalar	3.15
Sigara	2.07
Toplam	<u>62.57</u>

Kaynak: Devlet Plânlama Örgütü.

2. Mali ve Parasal Gelişmeler

a) Mali Gelişmeler

Bütçe harcamaları 1985'te 45.8 milyar ₺ 1986'da 70.5 milyar ₺, 1987'de 106.1 milyar ₺ ve 1988'de 150.8 milyar ₺ olarak gerçekleşmiştir. Bu harcamalarda yerel gelir katkısı 1985'te %46.9, 1986'da %47.2, 1987'de %55.6 ve 1988'de %72.3 oranlarıyla istikrarlı bir gelişme içindedir.

Öte yandan 1985 ve 1986 yıllarında G.S.M.H.'nin yaklaşık olarak %17'si oranında gerçekleşen yerel gelirlerin belirgin bir gelişme ile 1987'de %24.4 oranına ulaştığını görürüz. 1988'de yerel gelirler G.S.M.H.'nin %22.4'ü oranında gerçekleşmiştir. (Tablo 16 ve 17).

1988 yılı sonu itibarıyla birikmiş bütçe açıkları 92.8 milyar ₺'na baliğ olmuştur. 1986 yılı sonuna kadar her yıl artış gösteren bütçe açıklarının 1987'den itibaren düşüşe geçtiği gözlenmektedir. (Tablo 18).

Bütçe açıklarına karşılık T.C. Ziraat Bankasından sağlanan krediler, faizler hariç 1987 yılı sonunda 55.9 milyar ₺ tutarındadır. 1987'den sonra T.C. Ziraat Bankasından borçlanılmamış, bütçe açıkları iç borçlanmalarla karşılanmıştır (Tablo 19).

Tablo 17

G.S.M.H. ile Karşılaştırmalı Bütçe Analizi
1984-1989

Milyar ₺

	1985		1986		1987		1988		1989
	Gerçekleşme	G.S.M.H. Yüzdesi	Gerçekleşme	G.S.M.H. Yüzdesi	Gerçekleşme	G.S.M.H. Yüzdesi	Gerçekleşme	G.S.M.H. Yüzdesi	Gerçekleşme (4 aylık)
I. Bütçe Yerel Gelirleri	21.5	16.9	33.3	17.1	59.0	24.4	109.0	22.4	43.9
1. Vergi Gelirleri	17.6	13.9	26.3	13.5	48.2	16.7	83.9	17.3	36.5
a) Dolaysız Vergiler	8.6	6.8	14.5	7.4	26.2	9.1	42.9	8.8	17.7
b) Dolaylı Vergiler	9.0	7.1	11.8	6.0	22.0	7.6	41.0	8.4	18.8
2. Diğer Gelirler	3.9	3.0	7.0	3.6	10.8	3.7	25.1	5.2	7.4
II. Bütçe Giderleri	45.8	36.1	70.5	36.1	106.1	36.7	150.8	31.0	77.3
1. Cari Giderler	35.7	28.1	58.0	29.7	83.9	29.0	124.2	25.6	68.1
a) Personel Giderleri	17.2	13.6	27.7	14.2	39.0	13.5	87.3	18.0	
b) Diğer Cari Giderler	2.9	2.3	4.8	2.5	6.9	2.4	10.3	2.1	
c) Transferler	15.6	12.2	25.5	13.0	38.0	13.1	26.6	5.5	
- Sosyal			15.5	7.9	25.3	8.7			
- Diğer			10.0	5.1	12.7	4.4			
2. Savunma Giderleri	3.6	2.8	5.0	2.6	6.0	2.1	7.8	1.6	3.9
3. Yatırımlar	6.5	5.1	7.5	3.8	16.2	5.6	18.8	3.9	5.3
III. Dış Yardım ve Borçlanmalar	24.3	19.1	37.2	19.1	47.1	16.3	41.8	8.6	33.4
- Dış Yardımlar					26.9	9.3	22.8	4.7	8.5
- Borçlanmalar (Açık)					20.2	7.0	19.0	3.9	24.9

Kaynak: Ekonomi ve Maliye Bakanlığı
Devlet Planlama Örgütü

Not: G.S.M.H. 1985 126.9
1986 195.1
1987 289.1
1988 485.8

Tablo 18

Karşılaştırmalı Bütçe Özeti
1985 - 1989

Milyar ₺

	1985		1986		1987		1988		1989	
	Gerçekleşme	%	Gerçekleşme	%	Gerçekleşme	%	Gerçekleşme	%	Gerçekleşme	%
Bütçe Finansmanı										
Yerel Kaynaklar	21.5	46.9	33.3	47.2	59.0	55.6	109.0	72.3	160.8	55.2
Dış Yardım										
Borçlanma	24.3	53.1	37.2	52.8	26.9	25.4	22.8	15.1	86.5	29.7
	45.8	100.0	70.5	100.0	20.2	19.0	19.0	12.6	44.2	15.1
					106.1	100.0	150.8	100.0	291.5	100.0
Cari Harcamalar	35.7	77.9	58.0	82.3	83.9	79.1	124.2	82.4	196.7	67.5
Savunma Harcamaları	3.6	7.9	5.0	7.1	6.0	5.7	7.8	5.2	10.0	3.4
Yatırım Harcamaları	6.5	14.2	7.5	10.6	16.2	15.2	18.8*	12.4	84.8	29.1
	45.8	100.0	70.5	100.0	106.1	100.0	150.8	100.0	291.5	100.0

* 1988 yılında gerçekleşen 18.8 milyar ₺ tutarındaki yatırım harcamalarının 8.4 milyar ₺'si T.C., 10.4 milyar ₺'si K.K.T.C. ve diğer dış yardım kaynaklıdır. Ayrıca projelerle ilgili olarak sözü edilen dönemde Ankara'da ödenen 23.0 milyar ₺ bu rakama dahil değildir. Bu suretle toplam yatırım harcamaları 18.8+23.0 yani 41.8 milyar ₺ olmaktadır.

Kaynak: Ekonomi ve Maliye Bakanlığı
Devlet Plânlama Örgütü

Tablo 19

Yıllar İtibariyle Bütçe Açıkları

	Bütçe Açığı	Milyar ₺ G.S.M.H. Yüzdesi
1975 yılı açığı	0.1	8.6
1976 yılı açığı	0.2	5.8
1977 yılı açığı	0.3	7.2
1978 yılı açığı	0.3	5.5
1979 yılı açığı	0.7	7.8
1980 yılı açığı	1.5	8.8
1981 yılı açığı	2.0	8.3
1982 yılı açığı	2.9	8.3
1983 yılı açığı	3.7	7.9
1984 yılı açığı	6.8	9.2
1985 yılı açığı	12.5	9.9
1986 yılı açığı	22.6	11.6
1987 yılı açığı	20.2	7.0
1988 yılı açığı	19.0	3.9
1988 sonu birikmiş bütçe açığı	92.8	

Kaynak: Ekonomi ve Maliye Bakanlığı
Devlet Plânlama Örgütü

Tablo 20

T.C. Ziraat Bankasından sağlanan Kredilerin
(faizler hariç) yıllar itibariyle dökümü

	Milyar ₺
1975	0.1
1976	0.1
1977	0.1
1978	0.3
1979	0.4
1980	1.4
1981	2.0
1982	3.0
1983	5.3
1984	6.4
1985	8.8
1986	18.0
1987	10.0
	<hr/>
	55.9
	<hr/> <hr/>

Kaynak: Ekonomi ve Maliye Bakanlığı
Devlet Plânlama Örgütü

b) Parasal Gelişmeler

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ile Türkiye Cumhuriyeti arasında imzalanan Ekonomik İşbirliği Protokolünün Para, Kambiyo, Bankacılık Bölümü altında yer alan maddeler peyder pey uygulama alanına konulmaktadır.

26/1987 sayılı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bankalar (Değişiklik) Yasası 1 Haziran 1987, 35/1987 sayılı yeni Merkez Bankası Yasası 26 Haziran 1987 ve 22/1987 sayılı Para ve Kambiyo İşleri (Değişiklik) Yasası ise 1 Kasım 1987 tarihinden itibaren yürürlüğe konmuştur. 22/1987 sayılı yasa ile değişik şekliyle 38/1982 sayılı Para ve Kambiyo İşleri Yasası altında verilen yetkilere dayanılarak Bakanlar kurulunca yapılan Para ve Kambiyo İşleri Tüzüğü de 2 Kasım 1987 tarih ve 116 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak aynı gün yürürlüğe girmiştir. Böylece öngörülen yeni düzenlemeler için gerekli alt yapı hazırlanmış bulunmaktadır.

3. Ticaret, Pazarlama ve Ödemeler Dengesi

a) Ticaret ve Pazarlama

Toptan ve perakente ticaret K.K.T.C. ekonomisinde önemli bir yer işgal etmektedir.

Bu sektörden doğan katma değer cari fiyatlarla 1986'da 34729.4 milyon ₺, 1987'de 51468.5 milyon ₺ ve 1988'de 84.780.4 milyon ₺ olarak gerçekleşmiştir. İstihdam açısından bakıldığında toptan ve perakente ticaret sektöründe çalışanlar 1986'da 4544, 1987'de 4651 ve 1988'de 4691 olarak saptanmıştır. Bu suretle kişi başına katma değer 1986'da 7.6 milyon ₺ 1987'de 11.1 milyon ₺ ve 1988'de 18.1 milyon ₺ şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Tablo 21 incelendiğinde 1981-1988 yılları itibarıyla dışalımın %41.47 arasındaki bölümünün Türkiye'den ve %54.59 arasındaki bölümünün diğer ülkelerden, dış satımın ise %12.22 arasındaki bölümünün Türkiye'ye ve %78.88 arasındaki bölümünün ise diğer ülkelere yapıldığını görürüz.

Dışalımımızda Türkiye birinci sırayı alırken onu Birleşik Krallık, Birleşik Krallık dışındaki Avrupa Ortak Pazar Ülkeleri, ve Uzak Doğu Ülkeleri izlemiş, dışsatımımızda ise en büyük pay Birleşik Krallığa daha sonra Türkiye ve diğer Avrupa Ortak Pazar Ülkelerine gitmiştir (Tablo 22).

Tarım ürünü'ni dışsatımımızın %56 ile %78 arasında değişen bir oranını oluştururken %22 ile %43 arasında değişen bir oranı da sanayi ürünlerinden oluşmuştur. Dışalımda ise yaklaşık %10 tarımsal ürünlere karşılık %90 sanayi ve mineral ürünleri görülmektedir (Tablo 23 & 24).

Dış ticaret açığımız dolar bazında yılda 166 milyon ABD \$'na yükselmiştir. 1979-1988 döneminde dışsatımın dışalımını karşılama oranının %24 ile %47 arasında değiştiği görülmektedir (Tablo 25).

Dış ticaretimizin gelişmesinde ulaşım ve haberleşme en büyük etkenlerdendir. Politik ve ekonomik nedenlerle K.K.T.C. deniz ve hava limanlarına uluslararası ticarete mevcut koşulların gerektirdiği şekilde düzenli uçak ve gemi seferleri yapılamamaktadır. Dış dünya ile haberleşme imkânlarımız da arzu edilen düzeyde değildir. Bütün bunlara karşın çok sayıda yabancı ülke ile ticari ilişkiler tesis edilmiş olup durumun iyileştirilmesi yönünde çalışmalar sürdürülmektedir.

Tablo 21

K.K.T.C.'nin Türkiye ve Diğer Ülkelerle olan Dış Ticareti
1981 - 1988

Milyon ABD \$

Yıllar	Dış Alım				Toplam	Dış Satım				Toplam
	Türkiye	%	Diğer Ülkeler	%		Türkiye	%	Diğer Ülkeler	%	
1981	44.2	42.5	59.9	57.5	104.1	7.1	19.3	29.8	80.8	36.9
1982	49.5	41.3	70.4	58.7	119.9	7.3	18.5	32.2	81.5	39.5
1983	65.3	45.0	80.0	55.0	145.3	6.5	16.1	34.2	83.9	40.7
1984	61.5	45.1	74.8	54.9	136.3	8.4	21.6	30.4	78.4	38.8
1985	65.1	45.5	77.9	54.5	143.0	5.4	11.7	40.9	88.3	46.3
1986	70.1	45.8	83.1	54.2	153.2	7.7	14.8	44.3	85.2	52.0
1987	94.3	42.7	126.7	57.3	221.0	7.9	14.3	47.2	85.7	55.1
1988	101.9	46.7	116.2	53.3	218.1	6.3	12.0	46.1	88.0	52.4

Kaynak: Ticaret ve Sanayi Bakanlığı
Devlet Plânlama Örgütü

Tablo 22

Ülkeler İtibariyle Dış Ticaret
1985-1988

Milyon ABD \$

Ülkeler	1985				1986				1987				1988			
	Dış alım Değer	%	Dış satım Değer	%	Dış alım Değer	%	Dış satım Değer	%	Dış alım Değer	%	Dış satım Değer	%	Dış alım Değer	%	Dış satım Değer	%
I. Türkiye	65.1	45.5	5.4	11.7	70.1	45.8	7.7	14.8	94.9	42.9	8.4	15.2	101.9	46.7	6.3	12.0
II. Diğer Ülkeler	77.9	54.5	40.9	88.3	83.1	54.2	44.3	85.2	126.1	57.1	46.7	84.8	116.2	53.3	46.1	88.0
1. Birleşik Krallık	27.5	19.2	31.2	67.4	22.7	14.8	32.8	63.1	31.3	14.2	36.7	66.6	32.6	15.0	37.5	71.6
2. Diğer AET ülkeleri	25.4	17.8	3.9	8.4	28.6	18.7	1.9	3.6	40.8	18.5	4.8	8.7	31.7	14.5	5.0	9.5
3. Orta Doğu İslâm Ülkeleri	0.8	0.6	4.5	9.7	1.7	1.1	5.3	10.2	3.3	1.5	3.5	6.4	5.1	2.3	1.9	3.6
4. Uzak Doğu Ülkeleri	10.7	7.5	-	-	15.8	10.3	-	-	33.8	15.3	-	-	24.9	11.4	-	-
5. Diğer	13.5	9.4	1.3	2.8	14.3	9.3	4.3	8.3	16.9	7.6	1.7	3.1	21.9	10.1	1.7	3.3
Toplam	143.0	100.0	46.3	100.0	153.2	100.0	52.0	100.0	221.0	100.0	55.1	100.0	218.1	100.0	52.4	100.0

Kaynak: Ticaret ve Sanayi Bakanlığı
Devlet Plânlama Örgütü

Dışsatımın Yapısı
1984 - 1988

Milyon ABD \$

Grup	1984	%	1985	%	1986	%	1987	%	1988	%
1. Tarım Ürünleri	26.6	68.5	35.9	77.6	36.9	71.0	31.1	56.5	29.4	56.1
a) Narenciye	19.8	51.0	29.9	64.6	28.5	54.8	22.5	40.8	23.9	45.6
b) Patates	1.9	4.9	2.6	5.6	3.8	7.3	2.3	4.2	2.4	4.6
c) Canlı Hayvanlar	2.9	7.5	2.3	5.0	2.3	4.4	1.8	3.3	0.8	1.5
d) Diğer Tarım Ürünleri	2.0	5.1	1.1	2.4	2.3	4.4	4.5	8.2	2.3	4.4
2. Sanayi Ürünleri	12.2	31.5	10.3	22.2	14.7	28.3	23.5	42.6	22.6	43.1
a) İşlenmiş Tarım	3.6	9.3	3.9	8.4	4.9	9.4	6.9	12.5	3.9	7.4
b) Diğer Sanayi Ürünleri	8.6	22.2	6.4	13.8	9.8	18.9	16.6	30.1	18.7	35.7
3. Mineraller	--	--	0.1	0.2	0.4	0.7	0.5	0.9	0.4	0.8
TOPLAM	38.8	100.0	46.3	100.0	52.0	100.0	55.1	100.0	52.4	100.0

Kaynak: Ticaret ve Sanayi Bakanlığı
Devlet Plânlama Örgütü

Tablo 24

**Mal Gruplarına Göre Dış Alım
1985-1988**

G r u p	Milyon ABD \$							
	1985	%	1986	%	1987	%	1988	%
1. Yiyecek ve Canlı Hayvan	16.5	11.5	16.1	10.5	19.7	8.9	19.9	9.1
2. İçkiler ve Tütün	7.0	4.9	7.3	4.8	12.5	5.7	10.8	5.0
3. Yakıttan gayrı yanmayan hammadde	3.0	2.1	3.3	2.1	3.5	1.6	5.4	2.5
4. Mineral yakıtlar, yağlayıcı madde ve ilgili olanlar	19.9	13.9	11.3	7.4	18.2	8.2	20.1	9.2
5. Hayvan ve Sebze yağları	2.0	1.4	1.0	0.6	1.4	0.6	1.8	0.8
6. Kimyevi Maddeler	13.3	9.3	13.2	8.6	15.7	7.1	15.9	7.3
7. Hammaddesine göre tasnif edilenler	37.3	26.1	49.3	32.2	64.8	29.3	66.3	30.4
8. Makine ve Nakliye Araçları	32.7	22.9	37.8	24.7	65.6	29.7	57.0	26.1
9. Çeşitli Mamuller	11.3	7.9	13.9	9.1	19.6	8.9	20.9	9.6
TOPLAM	143.0	100.0	153.2	100.0	221.0	100.0	218.1	100.0

Kaynak: Ticaret ve Sanayi Bakanlığı
Devlet Plânlama Örgütü

Tablo 25

**Dış Ticaret
1979-1988**

Milyon ABD \$

Yıllar	Dış Alım	Dış Satım	Açık	Dışsatımın Dışalımı Karşılama Oranı
1979	90.8	35.8	55.0	%39.4
1980	94.4	44.5	49.9	%47.1
1981	104.1	36.9	67.2	%35.4
1982	119.9	39.5	80.4	%32.9
1983	145.3	41.0	104.3	%28.2
1984	135.6	38.4	97.2	%28.3
1985	141.7	45.8	95.9	%32.3
1986	153.2	52.0	101.2	%33.9
1987	221.0	55.1	165.9	%24.9
1988	218.1	52.4	165.7	%24.0

b) Ödemeler Dengesi

1986 yılında 101.2 milyon ABD \$ olan ticaret açığı 1987 ve 1988 yıllarında 166 milyon ABD \$ olarak görülmektedir.

Genelde dışsatımlarımız dışalımımızın yüzde 31'ini karşılayabilmiştir. 1979-1988 dönemi dış ticaretini gösteren Tablo 25 incelendiğinde en iyi performansın, ihracatın, ithalâtın %47.1'ini karşıladığı 1980 yılında, en kötü performansın ise ithalâtın sadece %24.0'ünü karşılayabildiği 1988 yılında olduğu görülür.

Görünmeyen işlemlerde, Turizmin katkısı 1986'da 52.0 milyon ABD dolarından, 1988'de 118.0 milyon ABD dolarına yükselmiştir. Diğer görünmeyenlerin de olumlu katkısıyla Cari İşlemler Dengesindeki açık 1986 yılındaki 21.6 milyon ABD dolarından 1988 yılında 8.8 milyon ABD dolarına düşmüştür. 1988 yılında K.K.T.C.'ye gelen turist sayısı 229506 rakamı ile en yüksek düzeydedir. Bunun %75.6'sı Türkiye %24.4'ü ise diğer ülkelerdendir.

Diğer görünmeyen İşlemler Kalemi yurt dışından gelen havale, Türk Barış Gücünün Kıbrıstaki harcamaları ve Birleşmiş Milletler Barış Gücü ve İngiliz Üs Bölgesinde çalışanların kazançlarından, sivil uçak kiralama için yapılan ödemeler, yabancı ülkelerde okuyan öğrencilerin masrafları, yabancı ülkelerde tedavi olanların harcamaları ve Hükümet görevlileri ile dış temsilciliklerin harcamaları çıktıktan sonra kalan miktarı göstermektedir.

Tablo 26

Ödemeler Dengesi

Milyon ABD \$

	1986	1987	1988	Değişme %	
				1986-87	1987-88
I. Cari İşlemler					
A. Dış Ticaret					
1. Dışsatım	52.0	55.1	52.4	6.0	-4.9
2. Dışalım	153.2	221.0	218.1	44.2	-1.3
Dış Ticaret Dengesi	-101.2	-165.9	-165.7	63.9	-0.1
B. Görünmeyen İşlemler					
1. Turizm (net)	52.0	103.5	118.0	99.0	14.0
2. Diğer Görünmeyenler (net)	27.6	41.7	38.9	51.1	-6.7
Görünmeyen İşlemler Dengesi	79.6	145.2	156.9	82.4	8.1
Cari İşlemler Dengesi	-21.6	-20.7	-8.8	-4.2	-57.5
II. Sermaye Hareketleri					
1. T.C. Yardım ve Kredileri	28.4	35.5	10.9	25.0	-69.3
2. Diğer Dış Yardımlar	6.5	8.3	6.5	27.7	-21.7
3. Bedelsiz Dışalım	37.2	63.9	61.9	71.8	-3.1
4. Kısa Vadeli Diğer Sermaye Hareketleri	-37.2	-63.9	-56.8	71.8	-11.1
Sermaye Hareketleri Dengesi	34.9	43.8	22.5	25.5	-48.6
Genel Denge	13.3	23.1	13.7	73.7	-41.5
III. Rezerve Hareketleri (-Artış +Azalış)	-4.1	-26.2	-16.6	639.0	-36.6
IV. Net Hata ve Noksan	-9.3	3.1	2.9		

Kaynak: Devlet Planlama Örgütü

Tablo 27

**Türkiye ve Diğer Ülkelerden Gelen Turistler
1978-1989**

Yıllar	T.C.den Turist	% Payı	Diğer Ülkelerden Turist	% Payı	Toplam
1978	104738	92.8	8172	7.2	112910
1979	95115	87.7	13286	12.3	108401
1980	69808	82.6	14703	17.4	84511
1981	62660	80.2	15474	19.8	78134
1982	65018	74.2	20611	25.8	87629
1983	78467	79.3	20467	20.7	98934
1984	93413	82.4	19905	17.6	113318
1985	103791	83.0	21284	17.0	125075
1986	107064	80.0	26766	20.0	133830
1987	147965	80.3	36372	19.7	184337
1988	173599	75.6	55907	24.4	229506
1989 (5 ay Ocak-Mayıs)	70084	78.2	19590	21.8	89674

Kaynak: Ulaştırma Bayındırlık ve Turizm Bakanlığı
Devlet Plânlama Örgütü

III. Bölüm

MERKEZ BANKASININ YILLIK HESAPLARI

Tablo 28

KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ MERKEZ BANKASI'NIN
31.12.1988 TARİHLİ BİLANÇOSU

Milyon ₺

AKTİF	1988		PASİF	1987	
	Aralık	Aralık		Aralık	Aralık
Döner Değerler (1)	137.938.6	60.203.5	Hazine Cari Hesabı (5)	48.404.8	31.462.0
Krediler (2)	14.506.4	12.943.6	Mevduat (6)	42.942.4	19.469.5
Bina ve Teçhizat (3)	729.7	60.8	Mevduat Munzam Kar.(7)	43.280.7	15.791.4
Diğer Aktifler (4)	1.278.5	907.5	Fonlar (8)	3.105.3	927.1
			Diğer Pasifler (9)	4.912.2	147.3
			Öz Kaynaklar (10)	11.807.8	6.318.1
	154.453.2	74.115.4		154.453.2	74.115.4

Tablo 29

KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ MERKEZ BANKASI'NIN
1.1.1988-31.12.1988 DÖNEMİ KAR VE ZARAR HESABI

Milyon ₺

GİDER	1988		1987		
	1.1.88-31.12.88	1.1.87-31.12.87	GELİR	1988 1.1.88-31.12.88	1987 1.1.87-31.12.87
Personel Giderleri (11)	974.0	289.0	Alınan Faizler (14)	15.437.4	5.709.4
İdari Giderler (12)	749.0	715.2	Alınan Komisyonlar (15)	375.4	308.0
Verilen Faizler (13)	5.926.7	1.846.8	Kambiyo İşleri Gelirleri	221.6	124.3
Verilen Komisyonlar	113.9	70.0	Sair Gelirler	121.5	20.7
Amortismanlar	31.8	9.3			
Kasadaki ₺ ve Efektifler Sigortası	1.500.0	500.0			
Faiz Farkı Fonu	3.000.0	-			
Sair Giderler	473.4	23.6			
Kâr	3.387.1	2.708.5			
	16.155.9	6.162.4		16.155.9	6.162.4

HESAPLAR HAKKINDA AÇIKLAMALAR

	1988	Milyon ₺
	<u>Aralık</u>	<u>1987</u>
		<u>Aralık</u>
(1) DÖNER DEĞERLER		
Kasa	5.172.3	4.315.6
Altın Kasası	3.3	2.4
Efektif Deposu	9.601.2	4.907.7
<small>(Dolar karşılıkları 31.12.87'de 4.819.276 31.12.88'de 5.295.703 ABD Dolarıdır.)</small>		
Hariçteki Bankalar (₺)	3.332.8	5.372.0
Hariçteki Bankalar (Yabancı Para)	119.829.0	45.605.8
<small>(Dolar karşılıkları 31.12.87'de 44.784.017 31.12.88'de 66.093.608 ABD dolarıdır)</small>		
	<u>137.938.6</u>	<u>60.203.5</u>
(2) KREDİLER		
Hazineye Kısa Vadeli Avans	-	3.500.0
Hazine Kef. Haiz Bonolar Üzerine Avans	11.263.7	7.854.6
İhracat Senetleri Üzerine Avans	152.4	198.1
Küçük Sanat Erbabı Senetleri Üzerine Avans	1.265.9	641.4
Ticaret Senetleri Üzerine Avans	384.5	190.0
Sanayi Senetleri Üzerine Avans	970.8	279.2
Tarım Senetleri Üzerine Avans	152.8	280.3
Turizm Senetleri Üzerine Avans	316.3	-
	<u>14.506.4</u>	<u>12.943.6</u>
(3) BİNA VE TECHİZAT		
Teçhizat	105.5	61.7
Eksi: Amortisman	30.1	19.2
	75.4	42.5
Bina	677.1	20.8
Eksi: Amortisman	22.8	2.5
	654.3	18.3
	<u>729.7</u>	<u>60.8</u>
(4) DİĞER AKTİFLER		
Muvakkat Borçlular	1.261.9	897.5
İlk Tesis Giderleri	9.5	9.5
Eksi: Amortisman	9.3	7.2
	0.2	2.3
Kırtasiye ve Matbua Deposu	16.4	7.7
	<u>1.278.5</u>	<u>907.5</u>

(5) HAZİNE CARİ HESABI

Bu kalem Hazine Cari Hesabı başlığı altında yer alan hesapların bakiyesini göstermektedir. Maliye Bakanlığının 8.4.87 tarih ve 36/79-54/87 sayılı kararı ile Döviz İstikrar ve Fiyat İstikrar fonları hesapları Hazine Cari Hesabı bünyesine alınmıştır. 31.12.1988 tarihi itibarıyla Döviz İstikrar Fonunda 75.205.017.975.-TL Fiyat İstikrar Fonunda ise 10.090.364.607.-TL mevcuttur.

(6) MEVDUATLAR

Türk parası

Yabancı Parası

1988
Aralık

1987
Aralık

15.395.0	10.885.2
<u>27.547.4</u>	<u>8.584.3</u>
<u>42.942.4</u>	<u>19.469.5</u>

(7) MEVDUAT MUNZAM KARŞILIKLARI

Bankalararası mevduat hariç, tüm Bankaların TL mevduatlarının %15'i ile Döviz tevdiat ve mevduatlarının %20'sinin Merkez Bankasına yatırılacağı hakkında 35/1987 sayılı Yasanın 24. maddesi uyarınca yatırılan miktarları gösterir.

43.280.7

15.791.4

(8) FONLAR

Faiz Farkı Fonu

Turizm Geliştirme ve Tanıtma Fonu

Kıbrıs Türk Elektrik Kurumu

2.878.9	803.6
26.4	123.5
200.0	-
<u>3.105.3</u>	<u>927.1</u>

(9) DİĞER PASİFLER

Muvakkat Alacaklılar TL ve Kby. ile Alacaklı Transitar Hesabını gösterir.

(10) ÖZ KAYNAKLAR

Sermaye

İhtiyatlar

Sigorta Fonu

1.1.88- 31.12.88 devresi kârı

Sigorta Fonu

	2.000.0
	3.543.2
	775.0
6.318.2	<u>6.318.2</u>
3.387.1	
<u>2.102.5</u>	
<u>11.807.8</u>	

	1988 1.1.88-31.12.88	1987 1.1.87-31.12.87
(11) PERSONEL GİDERLERİ		
Yönetim Kurulu Maaşları	38.3	30.4
Personel -		
Maaşlar (Asli maaş + Mem. Öd. + H.P.)	294.0	163.2
Emekli Sandığı	565.0	-
Diğer	76.7	95.4
	<u>935.7</u>	<u>258.6</u>
	<u>974.0</u>	<u>289.0</u>
(12) İDARİ GİDERLER		
Sigorta	597.5	641.2
Kıymet Yollama Giderleri	116.2	50.0
Kırtasiye, Matbuat	15.2	12.2
Telex, Telefon	6.6	4.1
Diğer	13.5	7.7
	<u>749.0</u>	<u>715.2</u>
(13) VERİLEN FAİZLER		
Banka Mevduatları	1.900.8	663.9
Mevduat Munzam Karşılıkları	3.009.9	883.9
Döviz Hesapları	1.016.0	299.0
	<u>5.926.7</u>	<u>1.846.8</u>
(14) ALINAN FAİZLER		
Dış Muhabirler	10.397.6	3.705.5
Yerel Faizler	5.039.8	2.003.9
	<u>15.437.4</u>	<u>5.709.4</u>
(15) ALINAN KOMİSYONLAR		
Yabancı Para	215.7	186.6
Türk Lirası	159.7	121.4
	<u>375.4</u>	<u>308.0</u>

IV. Bölüm

BANKACILIK İSTATİSTİKLERİ

BANKACILIK İSTATİSTİKLERİ

Müteakip sayfalardaki tablolar aşağıda listesi verilen bankaların verilerinden derlenmiştir.

- K.K.T.C. Merkez Bankası
- T.C. Ziraat Bankası
- Türk Bankası Ltd.
- Türkiye İş Bankası A.Ş.
- K.T. Kooperatif Merkez Bankası Ltd.
- K. Kredi Bankası Ltd.
- Türkiye Halk Bankası A.Ş.
- K. Vakıflar Bankası Ltd.
- K. Ticaret Bankası Ltd.
- K. Endüstri Bankası Ltd.
- K. Faisal İslam Bankası Ltd.
- Asbank Ltd. (Haziran 1986 tarihinden itibaren faaliyete başlamıştır).
- Akdeniz Garanti Bankası Ltd. (Mart 1989 tarihinden itibaren faaliyete başlamıştır).

Tablo 30

BANKALARIN AKTİF ÖZETLERİ

Milyon ₺

Tarih	Kasa	Merkez Bankası Bakiyesi	Dahili Bankalar Bakiyesi	Harici Bankalar Bakiyesi	Yatırımlar	İskonto Senetleri	Avans ve Krediler	Diğer Aktifler	Aktifler Toplamı
1984									
Aralık	1.032.2	4.462.5	3.469.5	15.631.9	85.8	736.1	36.305.9	24.955.9	86.679.8
1985									
Aralık	1.539.8	5.275.5	4.776.4	19.730.8	90.3	2.122.2	56.884.3	24.587.5	115.006.8
1986									
Aralık	2.377.5	13.994.7	2.735.2	35.944.5	193.4	4.217.3	41.903.0	28.655.1	130.020.7
1987									
Aralık	4.968.5	31.081.1	4.587.3	67.468.6	881.2	3.821.8	48.909.6	57.978.5	219.696.6
1988									
Mart	4.682.3	40.962.7	2.866.3	66.141.4	927.5	3.472.4	51.899.7	82.303.3	253.255.6
Haziran	6.557.1	48.686.2	2.045.3	76.165.2	676.7	4.575.9	59.807.8	102.116.9	300.631.1
Eylül	7.062.7	59.480.4	2.931.1	99.416.3	644.9	4.989.1	64.861.2	125.000.2	364.385.9
Aralık	8.894.7	72.046.7	3.070.3	132.361.5	1.042.8	6.058.8	86.552.1	113.310.2	423.337.1
1989									
Ocak	7.926.3	67.949.7	2.849.7	126.793.9	1.123.9	6.082.4	86.649.9	129.373.5	428.749.3
Şubat	8.727.2	70.547.8	3.826.0	133.954.5	1.123.9	5.634.3	88.901.6	132.166.8	444.882.1
Mart	10.672.7	67.012.7	6.924.7	153.402.8	1.124.9	6.062.5	97.471.5	135.326.4	477.998.2

Not: 1- Yukarıdaki tabloya K.K.T.C. Merkez Bankası rakamları dahil edilmemiştir.
2- K.K.T.C.'ye Ziraat Bankasınca dış kaynak niteliğinde ve kamu kredisi şeklinde sağlanan toplam kredi miktarı, yerel banka plasmanlarının daha iyi değerlendirilmesine olanak sağlamak amacıyla, Aralık 1986'dan itibaren bu liste amaçları için T.C. Ziraat Bankası bilançosundan ihraç edilmiştir. Ocak 1989'dan itibaren ise söz konusu kısıtlı ihraç işleminin uygulanması mümkün görülmediğinden T.C. Ziraat Bankası rakamları tümüyle liste dışı bırakılmıştır.

Tablo 31

BANKALARIN PASİF ÖZETLERİ

Milyon ₺

Tarih	Sermaye ve İhtiyatlar	İlk Talep	Küçük Tasarruf	Vadeli Mevduat	Merkez Bankasına Borçlar	Dahili Bankalar Alacak Bakiyesi	Ödenecek Senetler	Diğer Pasifler	Pasifler Toplamı
1984									
Aralık	5.515.6	7.975.3	3.426.1	9.550.3	6.3	3.088.4	110.9	57.006.9	86.679.8
1985									
Aralık	8.289.7	9.269.7	2.160.4	16.259.9	251.7	1.018.5	93.1	77.671.8	115.006.8
		M E V D U A T							
1986									
Aralık	10.950.8		65.280.7		1.116.1	2.231.3	32.9	50.408.9	130.020.7
1987									
Aralık	17.745.3		139.438.5		1.265.4	3.687.2	807.4	56.752.8	219.696.6
1988									
Mart	24.381.4		152.560.7		1.840.7	2.080.5	71.1	72.321.2	253.255.6
Haziran	28.276.0		174.654.4		2.065.6	2.721.2	1.101.0	91.812.9	300.631.1
Eylül	27.619.6		210.393.8		2.353.6	3.676.0	346.0	119.996.9	364.385.9
Aralık	34.099.7		256.764.0		2.748.2	4.428.6	338.8	124.957.8	423.337.1
1989									
Ocak	46.451.6		245.768.5		2.841.1	4.890.9	321.6	128.475.6	428.749.3
Şubat	44.223.0		253.828.3		3.920.8	5.236.3	555.9	137.117.8	444.882.1
Mart	45.989.4		271.254.4		4.765.5	7.562.0	329.6	148.097.3	477.998.2

Not: 1- Yukarıdaki tabloya K.K.T.C. Merkez Bankası rakamları dahil edilmemiştir.

2- K.K.T.C.'ye T.C. Ziraat Bankası'nca dış kaynak niteliğinde ve kamu kredisi şeklinde sağlanan toplam kredi miktarı yerel banka plasmanlarının daha iyi değerlendirilmesine olanak sağlamak amacıyla, Aralık 1986'dan itibaren bu liste amaçları için T.C. Ziraat Bankası bilançosundan ihraç edilmiştir. Ocak 1989'dan itibaren ise söz konusu kısıtlı ihraç işleminin uygulanması mümkün görülmediğinden T.C. Ziraat Bankası rakamları tümüyle liste dışı bırakılmıştır.

İSKONTO SENETLERİ VE BANKALAR PLASMANLARININ SEKTÖREL DAĞILIMI

Milyon ₺

Tarih	Kamu Kurum ve Kuruluşları	Tarım	Taşocakçılığı	İmalât Sanayii	Yük Taşımacılığı	Yurt içi ve Yurt dışı Ticaret	Bina ve İnşaat	Turizm	Şahsi ve Mesleki Borçlar	İskonto Senetleri	Toplam
1984											
Aralık	26.191.1	3.434.9	4.5	470.7	137.9	4.285.7	660.6	95.7	2.047.6	617.3	37.924.0
1985											
Aralık	46.761.2	5.274.2	2.5	801.4	172.6	6.258.0	676.4	122.7	3.448.7	1.882.9	65.400.6
1986											
Aralık	11.107.4	6.670.5	36.4	1.971.1	250.6	14.516.3	1.011.5	185.4	4.032.2	4.217.3	43.998.7
1987											
Aralık	11.354.6	9.306.8	0.0	2.601.1	274.1	27.984.1	2.103.2	589.2	7.951.5	3.821.3	65.986.4
1988											
Mart	11.266.0	10.682.2	0.0	2.601.8	377.0	28.851.8	2.153.4	596.2	8.086.8	3.472.4	68.087.6
Haziran	10.999.0	11.129.6	0.0	2.366.7	13.5	33.019.6	2.083.1	711.4	8.440.9	4.576.0	73.339.8
Eylül	11.635.5	11.299.1	0.0	2.531.3	308.8	32.834.8	2.420.0	1.462.0	9.801.3	4.989.1	77.281.9
Aralık	11.263.8	16.251.3	0.0	3.695.2	446.6	43.425.3	2.877.4	1.751.7	12.584.1	6.058.8	98.354.2
1989											
Ocak	11.563.7	16.284.4	0.0	3.089.7	596.9	43.656.1	2.823.0	2.765.8	12.224.4	6.082.4	99.086.4
Şubat	10.584.7	14.785.2	0.0	3.276.6	799.7	45.184.9	2.848.8	2.791.9	12.797.8	5.634.3	98.703.9
Mart	10.784.7	16.562.2	0.0	3.723.5	1.147.8	49.454.7	3.199.1	2.220.5	13.360.3	6.062.5	106.515.3

Not: K.K.T.C.'ye T.C. Ziraat Bankası'na dış kaynak niteliğinde ve kamu kredisi şeklinde sağlanan toplam kredi miktarı yerel banka plasmanlarının daha iyi değerlendirilmesine olanak sağlamak amacıyla, Aralık 1986'dan itibaren bu listede amaçları için T.C. Ziraat Bankası bilançosundan ihraç edilmiştir.

Tablo 33

İSKONTO SENETLERİ VE BANKALAR PLASMANLARININ SEKTÖREL YÜZDE (%) DAĞILIMI

Tarih	Kamu Kurum ve Kuruluşları	Tarım	Taşocak- cılığı	İmalât Sanayii	Yük Taşımacı- lığı	Yurt içi ve Yurt dışı Ticaret	Bina ve İnşaat	Turizm	Şahsi ve Mesleki Borçlar	İskonto Senet- leri	Milyon ₺	
											Toplam	İskonto Senetleri
1984												
Aralık	69.00	9.06	0.01	1.24	0.37	11.30	1.74	0.25	5.40	1.60	100.0	
1985												
Aralık	71.50	8.07	0.00	1.23	0.26	9.57	1.03	0.19	5.27	2.88	100.0	
1986												
Aralık	25.25	15.16	0.08	4.48	0.57	32.99	2.30	0.42	9.16	9.59	100.0	
1987												
Aralık	17.21	14.10	0.00	3.94	0.42	42.41	3.19	0.89	12.05	5.79	100.0	
1988												
Mart	16.55	15.69	0.00	3.82	0.55	42.37	3.16	0.88	11.88	5.10	100.0	
Haziran	15.00	15.17	0.00	3.23	0.02	45.02	2.84	0.97	11.51	6.24	100.0	
Eylül	15.06	14.62	0.00	3.28	0.40	42.49	3.13	1.89	12.68	6.45	100.0	
Aralık	11.45	16.52	0.00	3.76	0.45	44.15	2.93	1.78	12.80	6.16	100.0	
1989												
Ocak	11.67	16.57	0.00	3.12	0.60	44.06	2.85	2.79	12.34	6.14	100.0	
Şubat	10.72	14.98	0.00	3.32	0.81	45.78	2.89	2.83	12.96	5.71	100.0	
Mart	10.13	15.55	0.00	3.50	1.08	46.43	3.00	2.08	12.54	5.69	100.0	

Not: K.K.T.C.'ye T.C. Ziraat Bankası'nca dış kaynak niteliğinde ve Kamu Kredisi şeklinde sağlanan toplam kredi miktarı yerel banka plasmanlarının daha iyi değerlendirilmesine olanak sağlamak amacıyla, Aralık 1986'dan itibaren bu liste amaçları için T.C. Ziraat Bankası Bilânçosundan ihraç edilmiştir.

BANKALAR TÜRK PARASI MEVDUATLARININ NİTELİĞİNE GÖRE ANALİZİ

Tarih	Resmî Mevduat	Ticari Mevduat	Tasarruf Mevduatı	Toplam Mevduat
<u>1984</u>				
Aralık	12.202.6	1.866.7	12.379.5	26.448.8
<u>1985</u>				
Aralık	21.815.4	3.023.6	16.079.2	40.918.2
<u>1986</u>				
Aralık	27.565.7	8.169.3	26.936.3	62.671.3
<u>1987</u>				
Aralık	49.057.3	9.812.0	52.580.8	111.450.1
<u>1988</u>				
Mart	53.818.0	10.694.8	59.098.1	123.610.9
Haziran	56.481.0	13.197.3	69.085.6	138.763.9
Eylül	68.169.6	15.671.4	77.518.3	161.359.3
Aralık	73.369.4	16.044.4	81.564.3	170.978.1
<u>1989</u>				
Ocak	74.655.5	16.713.6	81.342.3	172.711.4
Şubat	73.763.8	18.154.3	84.124.6	176.042.7
Mart	72.849.0	19.831.4	87.243.0	179.923.4

Tablo 35

BANKALAR TÜRK PARASI MEVDUATLARININ VADELERİNE GÖRE ANALİZİ

Milyon TL

Tarih	Vadesiz Mevduat	İhbarlı Mevduat	Vadeli Mevduat				Toplam Mevduat
<u>1984</u>							
Aralık	16.774.5	168.7	9.505.6				26.448.8
<u>1985</u>							
Aralık	24.666.3	9.2	16.242.7				40.918.2
Vadeli Mevduat							
		1 ay vadeli mevduat	3 ay vadeli mevduat	6 ay vadeli mevduat	1 yıl vadeli mevduat		
<u>1986</u>							
Aralık	37.135.5		2.430.2	1.270.1	21.835.5	62.671.3	
<u>1987</u>							
Aralık	55.372.9	1.895.3	6.687.6	3.464.0	44.030.3	111.450.1	
<u>1988</u>							
Mart	60.616.3	303.7	9.418.7	3.980.2	49.292.0	123.610.9	
Haziran	63.473.7	78.0	12.227.0	5.413.2	57.572.0	138.763.9	
Eylül	76.680.0	15.9	13.518.0	6.099.1	65.046.1	161.359.3	
Aralık	77.742.9	30.8	15.623.5	5.903.2	71.677.7	170.978.1	
<u>1989</u>							
Ocak	77.072.5	10.2	16.960.8	6.427.1	72.240.8	172.711.4	
Şubat	76.881.5	1.9	18.575.1	6.753.8	73.830.4	176.042.7	
Mart	77.496.5	6.1	19.121.5	7.124.1	76.175.2	179.923.4	

V. Bölüm

**BANKACILIK KESİMİNİN ÖZEL İLGI
DUYACAĞI MEVZUAT**

21 Nisan 1989 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan İthalât ve İhracat
(Düzenleme ve Denetim) Tüzüğü

Dış Ticaret (Düzenleme ve Denetim) Yasası
(12/1983 sayılı Yasa)

Bakanlar Kurulu, Dışticaret (Düzenleme ve Denetim) Yasasının 4, 8, 9 ve 13. maddelerinin kendisine vermiş olduğu yetkiye dayanarak aşağıdaki tüzüğü yapar.

Kısa İsim 1. Bu Tüzük, İthalâtı ve İhracatı (Düzenleme ve Denetim) Tüzüğü olarak isimlendirilir.

KISIM I

BAŞLANGIÇ HÜKÜMLERİ

- Tefsir 2. Bu Tüzükte metin başka türlü gerektirmedikçe;
- "Bakanlık" Ticaret işleriyle ilgili Bakanlığı anlatır.
- "Devlet" Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devletini anlatır.
- "İhracat" Herhangi bir malın Devlet sınırları dışına çıkarılmasını anlatır.
- "İthal" Herhangi bir malın gümrükten geçirilmesi kaydıyla kara, hava ve deniz yoluyla Devlet sınırları dışından Devlet sınırları dahiline getirilmesini anlatır.
- "Katma Değer" Hammadde ve/veya bir yarı mamülün işlenip şekil değiştirilmesi ile ana malın, tüketim malı veya yatırım malına dönüştürülmesi işlemiyle işletme tarafından yaratılan ek değeri anlatır. Bu ek değer de mamül bir malın üretilmesinde ödenen maaş, ücret, faiz, dolaylı vergi ve harçlarla, sigorta, satış masrafları, genel muhtelif masraflar ve %15'i geçmeyen kâr toplamından oluşur.
- "Kıymetli Eşya" Kıymetli madenler veya kıymetli taşlardan mamül veya bunları muhtevi zati eşyalar ile şahsi ziynet eşyalarını anlatır.
- "Kıymetli Maden" külçe, toz, çubuk, levha, madeni para vesair şeklindeki, ziynet eşyaları dışında, altın, gümüş ve platini anlatır.
- "Kıymetli Taşlar" elmas, pırlanta, yakut, zümrüt, safir, zebrecet ve inci anlatır.
- "Liberasyon", Ticaret işleriyle ilgili Bakanlıktan ithal izni alınmadan dış ülkelerdeki ihracatçılar lehine Banka aracılığı ile yapılan ödeme karşılığı gerçekleşen ithalâtı anlatır.
- "Mal", İthal veya ihraç edilebilen herhangi bir taşınır malı anlatır.
- "Mal Bedeli", ithal edilecek malın fatura bedelini anlatır.
- "Sanayi Ürünleri", Girdileri işleme tutulup şekil değiştiren ve üzerinde katma değer yaratılan mamülü anlatır.
- "Üçüncü Ülke", Türkiye Cumhuriyeti Devleti dışında kalan ülkeleri anlatır.
- "Yerel Girdi", Üretilen bir malın veya ara malın üretiminde gerekli T.C. menşeli girdilerle yerel olarak üretilen veya temin edilen girdilerin maliyetlerinin toplamı ile %15 oranındaki kâr toplamını anlatır.
- "Yerel Girdi Oranı", Yerel girdiler ile %15 kâr toplamının fabrika satış fiyatına oranıdır.
- "Re-eksport", İthal edilen malın tekrar ihracatını anlatır.
- "Banka Garantisi", Bankalar Yasası altında faaliyet gösteren Bankaların, adına garanti mektubu verilecek kimsenin taahhüdünü yerine getirmekten imtina etmesi halinde Banka tarafından onun adına ve ilk talepte yerine getirileceği hususunda verilen garantiyi anlatır.

"Zirai Mal", Tarım veya hayvancılık uğraşımından elde edilen ürünün işlenip şekil değiştirmemiş ve üzerinde katma değer yaratılmamış ürünü anlatır.

"Tahsisli İthal Malları", Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin Ticaret ve/veya Maliye İşleriyle görevli Bakanlıkları tarafından döviz veya Türk Lirası tahsisi yapılmak suretiyle Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine ithal edilen malları anlatır.

Bankalar Kur Hesabı", Dövizi Devlet Kuru Hesabı dışında karşılanmak suretiyle yapılan ve/veya yapılacak ithalât ve/veya görünmeyen muamele ödemesini anlatır.

"Devlet Kur Hesabı", Dövizi Devlet Döviz pozisyonundan karşılanmak suretiyle yapılan ve/veya yapılacak ithalât ve/veya görünmeyen muamele ödemesini anlatır.

"Geçici İhracat", Ham ve/veya yarı mamul ve/veya mamul herhangi bir malın teminat karşılığında geçici olarak belli bir süre için ihraç edilip, sözkonusu süre içerisinde tekrar Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine aynen veya işlenmiş olarak ithalini anlatır.

"Geçici İthalât", İşlenip şekil değiştirmek ve tekrar üçüncü ülkelere döviz karşılığı ihraç edilmek üzere veya yarı mamul ve/veya mamul haldeki sanayi girdileri ile işlenip şekil değiştirmek ve tekrar Türkiye'ye TL karşılığı ihraç edilmek üzere Türkiye'den ithal edilen ham ve/veya yarı mamul ve/veya mamul haldeki sanayi girdilerinin ithalini anlatır.

KISIM II

İTHALAT VE İHRACATTA UYGULANACAK KURALLAR

Gerçek ve 3. İthalât veya ihracat yapacak gerçek ve tüzel kişiler Bakanlık nezdinde ithalâtçı veya ihracatçı olarak kayıtlarını yaptırmak zorundadırlar. Bu Tüzüğe ekli Cetvel I'de yer alan İthalâtçı Belgesi veya İhracatçı Belgesi için yapılacak müracaatlarda, gerçek veya tüzel kişilere ait oda kayıt belgesi, şirket kayıt belgesi, gerçek kişilerin kimlik kartı belgelerinin ve Bakanlığın uygun göreceği diğer bilgi ve belgeleri sunmaları gereklidir.

İthalatçı veya ihracatçı belgeleri takvim yılı başından takvim yılı sonuna kadar geçerli olup sürenin bitiminde Bakanlığa vize ettirilmesi ile geçerliliği devam ettirilebilir.

Ancak Dış Ticaret (Düzenleme ve Denetim) Yasasının 5. maddesi hükümleri saklıdır.

Bankaların 4. Üçüncü ülkelere Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devletine yapılacak yabancı ülkelerden ithalât:
(a) "Devletin Kur Hesabı"
(b) "Bankalar Kur Hesabı"
esaslarına göre yapılır. Bankalar da bu esaslara göre kendi bünyelerinde;
(a) "Devletin Kur Hesabı"
(b) "Bankalar Kur Hesabı" olmak üzere iki ayrı döviz hesabı bulundurmalarıyla yükümlüdürler.

İthalat ve ihracatta ödeme şekilleri 5. (1) Yolcu beraberliği ithalât dışındaki ithalât veya ihracatta para transferleri mali işlerden sorumlu Bakanlıkca belirlenen ödeme şekilleri yöntem ve esaslarına göre yapılır.

- (2) Ancak Devletin kur hesabından yapılacak peşin ödemelerde limit 3000 ABD Doları veya muadili döviz karşılığı olabilir. Bankalar Kur Hesabında peşin ödemelerde döviz transferi yukarıdaki limite tabi değildir.
- (3) Yetkili Bankalarda Devlet kurundan döviz tahsis olanağı bulunmaması halinde Devlet bundan dolayı herhangi bir sorumluluk taşımaz ve söz konusu tahsis Bankalar kurundan yapılır. Mal ithal edecek kişi tarafından Bankaya yatırılan mal bedeli döviz devletin cari satış kurundan alınır ve satılır.
- İhtalat ve 6. (1) Bakanlık tarafından Devletin Kur Hesabından onaylanan proforma
ihtacat süreleri fatura sürelerini onay tarihinden itibaren 3'er aylık sürelerle 9 aya kadar uzatılabilir.
- (2) Bankalar Kur Hesabından, Bakanlık veya Banka tarafından onaylanan proforma faturalar onay tarihinden itibaren 6 aylık bir süre için geçerlidir.
- Ancak proforma fatura iznin geçerlik süresi içerisinde gümrüklere getirilmiş olup da bu süre içerisinde gümrük işlemlerinin yapılmaması halinde sürenin bitimi tarihinden itibaren 15 gün içerisinde ayrıca yeni bir proforma fatura veya ithal iznine gerek olmadan gümrükleme işlemleri yapılabilir.
- (3) İhracatta ihraç izni süresi Bakanlığın onay tarihinden itibaren başlar ve 60 gün için geçerlidir. İhraç süreleri zorunlu ve haklı nedenlerle Bakanlıkça en çok 30 güne kadar uzatılabilir.
- İthal ve ihraç edilecek malların ön izne tabi olması halinde geçerlilik süreleri ön iznin geçerlilik süresi ile sınırlıdır.
- (4) Herhangi bir malın ithalât ve ihracatında ihraç ve ithal izni süreleri zorunlu ve haklı nedenlerle Bakanlıkça kısaltılabilir veya uzatılabilir.

KISIM III

İTHALATIN DÜZENLENMESİ VE DENETİMİ

- Devletin kur hesabı veya bankalar kur hesabı tahtında orijinal proforma faturanın onaylanması
7. (1) Üçüncü ülkelerden Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devletine ithal edilecek mallar bu Tüzüğe ekli Cetvel II'de yer alıyorsa, orijinal proforma fatura üzerine Bakanlık tarafından Devlet Kur Hesabı tahtında olduğunu gösteren kayıt düşülerek döviz tahsisi yapılır.
- (2) Bu Tüzüğe ekli Cetvel II'de yer almayıp Cetvel III'de yer alan malların ithalinde Bakanlık tarafından orijinal proforma fatura üzerine Bankaların Kur Hesabından işlem göreceklere gösteren kayıt düşülerek onaylanır.
- (3) Bu Tüzüğe ekli Cetvel II, Cetvel III ve Cetvel V'de yer almayan herhangi bir malın ithalinde ithalâtçının yetkili bankalara müracaatı ile orijinal fatura banka tarafından Cetvel XI'deki gibi başka bir işleme tabi tutulmadan mühürlenmek suretiyle Bankaların kur hesabından işleme alınır. Bankalar her ay onayladıklarını izinlerin bir dökümünü en geç müteakip ayın ilk yarısında Bakanlığa gönderir.
- Ön izne tabi mallar
8. Üçüncü ülkelerden veya Türkiye Cumhuriyeti Devletinden ithal edilecek bu Tüzüğe ekli Cetvel V'de yer alan herhangi bir malın orijinal proforma faturasının Bakanlıkça onaylanabilmesi için önceden Cetvelde belirtilen ve ön izin verme yetkisine haiz olan Bakanlıktan ön izin alınması gerekmektedir. İlgili Bakanlığın ön iznini taşımayan böyle malların orijinal proforma faturaları Bakanlıkça onaylanmaz. Ön izinler, ekonomiyi yönlendirme, üretim tüketim dengesi, üretici ve tüketici menfaatleri, sağlık konuları, güvenlik konuları ve diğer ilgili hususlar dikkate alınarak değerlendirilir.

- Besin katkı maddeleri ile mamul katkı besinlerin ithali
9. Besin katkı maddeleri ile mamul katkı besinlerin ithalâtında ithal girişiminden önce, Besin Katkı Maddeleri Tüzüğü veya onu değiştiren veya yerini alan herhangi bir Tüzük hükümlerine uygun olarak ilgili Bakanlıktan ön izin alınması gerekmektedir.
- FOB alışlardaki navlun ödemeleri
10. Yapılan ithalâtlardaki FOB alışlarda navlun ödemeleri ithalâtçının malın ithal edildiğinin gümrük girişleri ile alınan izninin FOB olduğunun yetkili Bankalara tevsik edilmesi kaydıyla Bankalar tarafından ilgiliye iznin ait olduğu kurdan transfer edilir.
- ithal edilecek malların kullanılmış veya kullanılmamış olması
11. İthal edilecek malların kullanılmamış olması gerekmektedir. Kullanılmış olan herhangi bir malın ithali için Bakanlıkça proforma fatura onaylanmaz ve/veya Bankaca işleme alınmaz ve döviz tahsisi yapılmaz. Ancak ikinci el ve/veya kullanılmış fakat yenileştirilmiş tarım araçları ile Sanayi Dairesinden yatırım izni alan kuruluşların ithal edecekleri yatırım malları, motorlu araçlar ile tarımsal araçlara ait faturalar Bakanlık tarafından Bankalar Kur hesabından onaylanabilir.
- İthal edilecek malların özürlü olması hali
12. İthal edilecek malların özürlü (seconds) olması halinde, proforma fatura Bakanlık tarafından Bankalar Kur Hesabından onaylanabilir. Bakanlık tarafından mezkûr proforma fatura onaylanırken ekonomiyi yönlendirme, üretim tüketim dengesi üretici ve tüketici menfaatları, sağlık, güvenlik ve diğer ilgili hususlar açısından konu değerlendirilir ve uygun olması halinde onaylanır.
- Ticari nitelik arz etmeyen malların bedelsiz ithalat izni ile ithali
13. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine ithal edilecek ve ticari nitelik arz etmeyen yeni veya yenileştirilmiş mallara veya yerleşmeye gelecek kişilerin nakdi sermayelerini aynı sermayeye dönüştürerek ve kullanılmamış olmak kaydı ile döviz transferi yapılmaksızın, veya Bakanlıkça ve/veya Bankaca işleme alınan proforma faturaya istinaden mal bedeli döviz çıkartılan ancak ihracatçı firma tarafından mecburi nedenlerle gönderilmeyen malların bilâhare gönderilmesi halinde bu Tüzüğe ekli Cetvel VII'de gösterilen "Bedelsiz İthal İzni" belgesi ile ithal izni verilebilir.
- Ancak ithal edilecek mallar motorlu araç yedek parçaları olmaları halinde bu madde hükümleri sadece silindir bloku, marş motoru, şarj motoru, silindir kapağı, krank mili, motor pervanesi şanjman ve diskleri, defransiyel ve diskleri, ön ve arka cam, jant (rims), fren çanı (flanza) arka aks, cam silgi motoru ve komple motora uygulanır. İthal edilecek böyle yedek parçaların ticari nitelik taşıyıp taşımadıklarına yeni veya yenileştirilmiş olup olmadıklarına bakılmaz ve Bakanlıkça bedelsiz ithal izni verilir. Bedelsiz ithal izni belgelerinin süreleri 6 aydır.
- Ateşli silah ithali
14. Ateşli silâh ithalatında silâhın cinsine göre Polis Genel Müdürlüğünden ve/veya Bakanlar Kurulundan ateşli silâh ithal ruhsatı alınması gerekmektedir. Bakanlık Ateşli Silâh ithal ruhsatına istinaden ithal edilecek ateşli silâhın Ateşli Silâhlar Yasasına uygun olması ve zati ihtiyaçlarına mahsus olmak üzere (ticari amaçla değil) böyle silâhların ithalâtlarını tasvip edebilir. İthalâtçıların Antrepolarda muhafaza edilmek kaydıyla ithal edecekleri ateşli silâhlar için, Bakanlığın onayı ile Bankalar kur hesabından para transferi yapılabilir. Ancak ithalâtçıların ateşli silâhların antrepoya vasıl olmasını müteakip en geç bir ay içerisinde ilgili giriş evraklarını Bakanlığa sunmakla yükümlüdür.

- Gemi uçak ve benzerlerinin ithali 15. Gemi, uçak ve benzeri hava ve deniz ulaşım araç ve gereçlerinin ithalâtında, önceden ulaştırma işleriyle ilgili Bakanlıktan ön izin alınmasını gerektirmektedir.
- Kıymetli maden ve taşların ithali Para ve Kambiyo İşleri Yasası 38/1982 22/1987 16. Kıymetli madenler, kıymetli taşlar ve bunlardan mamul eşyanın Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devletine ithali ve ihracı Maliye işleriyle ilgili Bakanlığın iznine tabidir.
- Pul ithalatı 17. Pul ithalâtı için ithalâtçıların Bakanlıktan ithal izni almaları gerekmektedir. Pul ithalâtında bedel nominal değerleri tutarından az olamaz. Kullanılmış olan pulların değerleri ithalâtıcının beyan ve Posta Dairesinin onaylayacağı değerdir.
Pul ihracatı Gümrük ve Posta İdareleri tarafından Para ve Kambiyo İşleri Yasası hükümleri çerçevesinde yapılmaktadır.
- Türkiye Cumhuriyetinden yapılacak ithalat 18. Türkiye Cumhuriyeti devletinden yapılacak ithalâtlarda ödemeler Türk Lirası karşılığında yapılır. Bu ilke dışında uygulama yapılmasına Bakanlar kurulu yetkilidir.
19. Türkiye Cumhuriyeti Devletinden yapılacak ithalât:
(1) Yolcu Beraberi ithalât:
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devleti ile Türkiye Cumhuriyeti Devleti arasında imzalanan Karma Ekonomik Komisyonu Protokolu çerçevesinde taraflar arasında saptanan miktar ve şartlara uygun olmak üzere ve bu hususta ilgili Protokol hükümünün yürürlükte kaldığı süre içerisinde münhasıran Türkiye Cumhuriyeti Devletinden yapılır.
İthalât konusu olan malın ön müsadeye tabi olması halinde ilgili Bakanlıktan alacakları ön müsadde belgesiyle yetkili Bankalara müracaatla, Cetvel VIII'de yer alan 4 sayfalık Yolcu Beraberi İthalât Formunun tanzimi ile Bakanlığa müracaat ederler. Müracaatın Bakanlıkca onaylanması halinde, yetkili bankalar, mal bedelinin Türkiye Cumhuriyeti Devletinde ödemesini teminen yolcu beraberliği ithalât yapacak kişiler adına onaylanan miktar kadar çek tanzimi veya transfer işlemi yapabilirler.
Yolcu beraberliği ithalât izinleri, onay tarihinden itibaren 3 ay süreyle geçerlidir.
- (2) Türkiye Cumhuriyeti devletinden yapılacak tahsisli ithalât:
Bu Tüzüğe ekli Cetvel IV'de yer alan mallar, tahsisli ithalât malları olup böyle malların ithal edilebilmeleri için ithalât girişiminden önce proforma faturanın Bakanlıktan onaylatılması gerekmektedir. Mezkûr belgeler üzerine Türkiye Cumhuriyeti Devletine mahsus olduğunu belirlemek amacıyla kayıt düşülür. Banka Bakanlıktan onaylı belgeyi Cetvel XI'deki gibi mühürlemek suretiyle işleme alır.
- (3) Yolcu beraberliği, tahsisli ve ön izne tabi mallar dışında yer alan herhangi bir malın ithali liberasyon işlemlerine uygun olarak yapılır. Bankaya sunulan proforma faturalar yetkili banka tarafından Cetvel XI'deki gibi mühürlenmek suretiyle onaylanır.

Antrepolara 20. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devleti Gümrüklerine getirilen herhangi bir malın gümrük antrepolarına aktarılmasında Bakanlığın ve/veya Bankaların onayladığı ithal izinleri aranmaz.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti menşeli malların üçüncü ülkelerden ithali

21. Üçüncü ülkelerden Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devletine ithal edilecek herhangi bir malın Bakanlığa ve/veya Bankaya sunulan belgelerde menşenin açıkça yer almaması ve sonradan Türkiye Cumhuriyeti Devleti menşesi olduklarının belirlenmesi halinde ithal izni geçerliliğini kendiliğinden yitirir ve bu mallarla ilgili olarak ihracatçıya transfer edilen mal bedeli döviz, ithalâtçı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devletine geri getirmekle zorunludur.

22. İthalâtçıların onaylanmak üzere Bakanlığa ve/veya Bankalara sundukları orijinal proforma faturada bulunması gerekli bilgiler şunlardır:

- (i) İhracatçı firmanın adresi
- (ii) İthalâtçı firmanın ismi
- (iii) İthal edilecek malın cinsi
- (iv) Birim fiyatı, miktarı
- (v) Toptan kıymeti
- (vi) Malın teslim şekli ve ödeme şekli
- (vii) Fatura süresi
- (ix) Ülke orijini
- (x) İhracatçı ülke.

23. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devletine ithal edilecek malların ithalâtçıların ithalât girişimlerinden önce Bakanlık ve/veya Bankalardan proforma faturaları onaylatmak zorundadırlar. İthalât girişiminden önce Bakanlıktan ithal izni almayan ve/veya orijinal proforma faturası onaylatılmayan ve/veya proforma faturası Bankalarda işleme alınmadan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devletine ithal edilen herhangi bir malın ithaline Bakanlık sonradan ithal izni vermeyebilir veya proforma faturayı onaylamayabilir.

24. Sanayi yatırımlarının acil ihtiyacı olan ve 100 ABD Doları tutarına kadarki yedek parçaların ithalâtında itiyat haline getirilmemesi kaydıyla Gümrüklerce ve Bankalarca Bakanlığın onayı aranmadan işleme alınabilir ve mal bedeli Bankalarca ihracatçı firmaya Bankalar kur hesabından transfer edilebilir.

25. Bakanlık her türlü malın liberasyon cetvelinde olup olmadığına bakılmaksızın, ithalât işlemlerinin başlamasından fiilen gerçekleşmesine; ithalâtla ilgili mal bedellerinin ödenerek hesapların kapatılmasına; ithal mallarının tüketiciye intikaline veya pazarlanmasına kadar olan bütün safhalardaki işlemleri takip ve denetlemeye yetkilidir. Mevzuata aykırılığın tespiti halinde "Dışticaret (Düzenleme ve Denetim) Yasası" ilgili hükümleri uygulanır.

KISIM IV

İHRACATIN DÜZENLENMESİ VE DENETİMİ

İhraç belgeleri

26. (1) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devletinden ihraç edilecek herhangi bir mal için Bakanlıktan önceden Cetvel IX ve X'da yer alan ihraç izni belgeleri ile ihraç izni alınması gereklidir.

İhraç izin-
lerinin
değerlen-
dirilmesi

- (2) İhraç izinlerinin değerlendirilmesinde reddedilmesinde, mal miktarı bazında azaltılmasında veya tümüyle onaylanması ile tescil fiyatlarının tesbitinde Bakanlık;
- (a) Mallar üzerinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devletinde yapılan işlemin (yaratılan katma değer ve yerel girdi) yeterli olup olmadığına,
- (b) İhraç edilecek malların Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devletindeki tüketim malları ile stok durumuna,
- (c) İhracatın şartları ile yapılacak ihracatın bu Tüzük hükümlerine, Dış Ticaret (Düzenleme ve Denetim) Yasası ve Para ve Kambiyo İşleri Yasasına uyup uymadığına,
- (d) İhraç edilecek malların ihracatında Bakanlık ihraç malının tescil fiyatını önceden belirlemeye veya ihracatçının fiyatını uygun görmesi halinde ihraç izni üzerinde yer alan fiyattan ihraç iznini işleme almaya, karar verebilir.

Ancak akreditifli ihracatlarda akreditifin tescil fiyatının üzerinde olması halinde akreditif esas alınır.

Bakanlıkça ihracı uygun görülmeyen herhangi bir mala ihraç izni verilemez. İhraç iznine bağlanmayan hiç bir malın Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti devletinden ihracı yapılamaz.

Ayrıca Bakanlık her türlü malın ihraç işlemlerinin başlamasından fiilen gerçekleşmesine ihracatla ilgili hesapların kapatılmasına kadar olan bütün safhalardaki işlemleri takip ve denetlemeye yetkilidir. Mevzuata aykırılığın tesbiti halinde "Dış Ticaret (Düzenleme ve Denetim) Yasası" ilgili hükümleri uygulanır.

Ön izne
bağlı ihraç
malları

27. Cetvel VI'da yer alan malların ihracı, ilgili Bakanlığın ön iznine tabidir. Ön izni olmayan mallara Bakanlıkça ihraç izni verilemez.

Konsinyas-
yona bağlı
ihraç mal-
ları

28. Bakanlıkça dayanaksız tüketim malları olarak değerlendirilen ve dış ülkelerdeki satış fiyatları istikrarsız olan herhangi bir mal konsinye ihraç iznine bağlanabilir. Ancak Türkiye Cumhuriyeti Devletine veya Ortadoğu ülkelerine konsinye ihraç izni verilemez.

Proforma
fatura
düzenlen-
mesi

29. Türkiye Cumhuriyeti Devletine ihraç edilecek herhangi bir mal için ihracatçı tarafından alıcı firma adına proforma fatura düzenlenmesi ve Bakanlıktan onaylatılması gerekmektedir. Düzenlenen proforma fatura alıcı firma tarafından kabul edilip gerekli izin alındıktan sonra ihraç iznine bağlanabilir. Proforma faturanın geçerlilik süresi onay tarihinden itibaren azami üç aydır.

Ancak onaylanan proforma faturaya rağmen Bakanlıkça sonradan uygun bulunmaması halinde ihraç izni verilmeyebilir.

Katma
değer ve
yerel girdi

30. Türkiye Cumhuriyeti Devletine yapılacak sanayi ürünleri ihracatında protokollarla ön görülen katma değer ve yerel girdi oranlarına uygun olması esastır. Bu maksatla Türkiye Cumhuriyeti Devletinden temin edilen T.C. menşeli girdiler yerel girdi sayılır.

I. ve II.
sınıf naren-
ciye ihracatı

31. (1) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde I. Sınıf veya II. Sınıf Narenciye ihraç edilebilmesi için ihracatçı gerçek veya tüzel kişiler ihracat girişimlerinden önce Bakanlığa isimlerine kayıtlı 200.000.000.-TL (iki yüz milyon TL) değerinde gayri menkûl ve/veya menkûl ve/veya sermayelerinin olduğunu gösteren evrakla-ibraz etmeleri ve mezkûr malları Bakanlık adına bloke ettir-

- diklerini ve Bakanlığın izni olmadan ellerinden çıkarmıyacaklarını ve/veya blokeyi kaldırmıyacaklarını Bakanlığa kanıtlamaları gerekmektedir; veya
- (2) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nden I. Sınıf veya II. Sınıf narenciye ihraç edilebilmesi için ihracatçıların ihracat girişimlerinden önce Bakanlığa yapacakları ihracata teminat olmak üzere en az 200,000,000.-T.L.'yi (iki yüz milyon Türk Lirası) Bakanlığın onayı olmadan kaldırılmıyacağını Bakanlığa kanıtlaması gerekmektedir.
 - (3) Bloke edilen menkûl, gayri menkûl ve/veya sermayenin ve/veya teminat miktarının Bakanlığın kontrolünde olması ve yatırımlarda kullanılmak istenmesi halinde Bakanlıktan izin alınması gerekmektedir. Yatırımlarda kullanılmasına izin verilen sermaye veya teminatların yatırıldıkları kaynakların da Devlet, üretici, işçi ve sair alacakları için bloke edilmiş addolunur.
 - (4) İhracatçının, Devlete, üreticiye, işçiye veya sair alacaklılarına ödenmesi gereken parayı ödemez ve/veya ödemekten kaçınırsa Bakanlık ihracatçının teminatlarına ve/veya bloke ettirdiği paraya ve/veya gayrimenkûle doğrudan doğruya el koyabilir ve alacaklılarını ödeyebilir.
 - (5) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinden I. Sınıf veya II. Sınıf narenciye ihraç etmek talebinde bulunan ihracatçıların fiziki net sermaye yatırımlarının Bakanlıkça yeterli bulunması halinde yukarıdaki şartlar kaldırılabilir.

İhraç edilen mal bedeli dövizin Devlete getirilmesi ve ihracattan elde edilen ihracat gelir ödemeleri

32. Bu Tüzük hükümlerine uygun olarak Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devletinden üçüncü ülkelere ihraç edilen mal bedeli dövizin, malı ihraç eden kişi tarafından Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine getirilmesi ve yetkili Bankalara yatırılması zorunludur. Bu ihracattan elde edilen ihracat gelirlerindeki ödemeler Devletin kur rayici üzerinden işlem görür ve bu malların ihracatından elde edilen döviz yetkili bankalarca Devletin kur hesabında tutulur.

İthal edilen malların ihracı

33. Gümrük vergileri ödenerek veya muaf olarak Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devletine ithal edilen malların ihracı; İthalî onaylanmış, bedelsiz ithal izni alınmış veya libarasyon yoluyla Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devletine ithal olunan malların menşeiinden başka bir ülkeye gönderilmesi Bakanlığın iznine bağlıdır.

İthal edilen malların tekrar ihracı re-eksport edilmesi

34. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinden herhangi bir malın re-eksport edilebilmesi için ihracatçıların, ihracat girişimlerinden önce Bakanlıktan Cetvel IX'da yer alan ihraç izin belgesi ile ihraç izni alması gerekmektedir.

Re-eksport edilecek bir malın ihraç fiyatının hesaplanması

35. Üçüncü ülkelerden ithal edilen malların tekrar üçüncü ülkelere, Gazi Mağusa Serbest Liman ve Bölgesine veya Türkiye Cumhuriyeti Devletine yapılacak ihracatta malın ihraç fiyatı müracaatçının, Bakanlığa sunması gerekli ilgili mala ait gümrük giriş beyannamesi sureti Bakanlıktan ve/veya yetkili Bankadan onaylı proforma fatura suretinden hesaplanan CIF fiyata azami %10 ilâve edilmek suretiyle bulunur. Ancak Bakanlık uygun gördüğü hallerde bu oranı değiştirebilir.

36. ₺ ile ithal edilen bir malın ₺ ile ihracı
36. ₺ ile ithal edilen herhangi bir mal ₺ ile Türkiye Cumhuriyeti Devletine re-eksport yapılabilir. Re-eksport fiyatı malın ithal edildiği günkü ABD Doları döviz satış kuru dikkate alınarak hesaplanır. Ancak dövizle üçüncü ülkelere re-eksport edilmesi halinde re-eksport fiyatı ithalâtın fiilen gerçekleştiği günkü ABD Dolar döviz satış kuru dikkate alınarak hesaplanır ve herhangi bir oran ilâve edilemez.
- Re-eksport karşılığı yurda getirilen dövizin kullanımı
37. Herhangi bir malın ithalâtı Bankalar Kur Hesabından veya bedelsizden gerçekleşmişse, bu malın re-eksport edilmesinden yurda getirilen dövizin tümü ihracatçıların direktifine bağlı kalmak ve ithalâtta veya mevzuat gereği yapılan döviz transferlerinde kullanılabilir. İthalâtı Devletin Kur Hesabından gerçekleştirilen bir malın re-eksport edilmesinden yurda getirilmesi zorunlu dövizin tümü Devletin Kur Hesabına yatırılır ve ihracatçıya döviz karşılığı ₺ olarak ödenir.
- İhraç iznine tabi olmadan yapılacak re-eksport
38. (a) Bakanlığın izni ile ve/veya liberasyon yolu ile ithalâtı gerçekleştirilen herhangi bir malın menşesine veya menşeinden başka bir yere ihracı Bakanlığın iznine tabidir.
(b) Konşimentosunda "transit" kaydı bulunan sevkiyatın veya gümrük sundurma, antrepo, serbest yerlere veya araçlara çıkarılmış olan malların bedelinin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devletinden ödenmemiş olduğunun Gümrük idarelerine tevsiki kaydıyla ihraç Gümrük idarelerince yapılır ve Bakanlığın iznine bağlı değildir.
(c) Konşimentosunda transit kaydı bulunmayan ve ithal izni alınmadan gümrüklere gelen bir malın ithal veya ihracına Bakanlık ithal veya ihraç izni vermeyebilir.
- Ticari nitelik arzetyen malların ihracı
39. İhraç edilecek herhangi bir malın ticari nitelik arzetyemediğine Bakanlığın kanaat getirmesi halinde, böyle malların ihracına, Bakanlığın gümrük idarelerine muhatap bir yazısı ve/veya ihraç izni onayı ile ihracına izin verilebilir.
- Sanayi ürünleri ihracından yurda getirilen dövizden ihracatçıların yararlanması
40. Sanayi ürünleri ihracından yurda getirilmesi zorunlu dövizlerden yüzde otuz karşılığı, Türk Lirası olarak ihracatçıya Devletin Döviz alış kuru rayici üzerinden ödenmek kaydıyla Kur hesabında tutulur. Getirilen dövizin geri kalan yüzde yetmiş altı ay içerisinde kullanımını ihracatçının direktifine bağlı olarak banka bünyesinde tutulur. Altı ay içerisinde kullanılmayan dövizler Devletin Kur Hesabına aktarılır.
- İhraç bedeli dövizlerin dışında kalan diğer döviz gelirlerinden ihracatçının yararlandırılması
41. İhraç döviz gelirleri dışında kalan diğer döviz gelirlerinin yüzde elli karşılığı Türk Lirası olarak ihracatçıya Devletin döviz alış kuru üzerinden ödenmek kaydıyla Devletin kur hesabında tutulur. Dövizin geri kalan yüzde ellisi altı ay içerisinde kullanımını ihracatçının direktifine bağlı olarak yetkili banka bünyesinde tutulur. Altı ay içerisinde kullanılmayan dövizler Devletin Kur Hesabına aktarılır.
Ancak zirai ürünlerin ihracatından sağlanan dövizin tümü Devletin kur hesabında tutulur ve Maliye işleri ile ilgili Bakanlığın talimatına uygun olarak kullanılır.

BÖLÜM V

GEÇİCİ İTHALAT VE GEÇİCİ İHRACATIN DÜZENLENMESİ

- Geçici İthalat ve geçici İhracat uygulama esasları
42. (1) Üçüncü ülkelerden Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne ham ve/veya yarı mamül ve/veya mamül haldeki malın işlem görmesi veya işlemde yer alması amacıyla geçici olarak ithaline ve söz konusu işlemde sonra üçüncü ülkeye döviz karşılığı ihracına;
- (2) Türkiye'den Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne ham ve/veya yarı mamül ve/veya mamül haldeki malın işlem görmesi veya işlemde yer alması amacıyla geçici olarak ithaline ve söz konusu işlemde sonra Türkiye'ye Türk Lirası veya Üçüncü ülkelere döviz karşılığı olmak üzere ihracına;
- (3) Üçüncü ülkelerden ve/veya Türkiye'den ithal edilecek ve üretime direkt veya endirekt katkı sağlayacak makine ve teçhizatın geçici ithaline (Makine ve teçhizatın geçici ithal süresi ithalâtçının müracaatı üzerine Sanayi Dairesi tarafından saptanır) ve geçici ithal süresi sonunda ithal edildiği ülkeye ihracına;
- (4) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nden Türkiye'ye ve üçüncü ülkelere ham ve/veya yarı mamül ve/veya mamül malın işlem görmesi veya işlemde yer alması amacıyla geçici ihracına;
- (5) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde kayıtlı iş makinası, taşıt araçları, ziraat makinaları ile üretim makinası ve teçhizatı bakım ve onarım amaçları ile Türkiye'ye veya üçüncü ülkelere geçici ihracına;
- İzin verilir.
- Ham, yarı mamül, mal ile makina ve teçhizatın KKTC'ne geçici ithal izni ile getirilmesi
43. (1) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti sınırları içerisinde faaliyet gösteren özel veya tüzel kişiler ham ve/veya yarı mamül ve/veya mamül haldeki mal ile makina ve teçhizatı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine geçici ithal izni ile getirebilirler. Bu maksatlar için Devletce döviz tahsisi yapılmaz.
- (2) İthalâtçı geçici olarak ithal ettiği malın tümü için (makine ve teçhizat hariç) Gümrük Müdürlüğüne Banka garantisi verir. Verilecek banka garanti tutarı malın normal gümrük vergisi kadardır. Ancak getirilen malın teminat miktarı 10.000.000.- TL'yi aşyorsa Mali İşlerden sorumlu Bakanlık banka garanti miktarına sınır getirebilir.
- (3) Geçici ithal ile ithal edilen ham veya yarı mamül veya mamül malların ne tür mala dönüşeceği, dönüşüm sonrası elde edilecek mal miktarı, fire miktarı Sanayi ve Gümrük Dairelerince müşterek hesaplanır.
- (4) Geçici ithalât ile ithalâtı yapılan ham, ve/veya yarı mamül ve/veya mamül mal dönüştüğü şekilde veya ithal edildiği şekilde ithal tarihinden itibaren azami 6 ay zarfında ihraç edilir. Azami 6 ay zarfında bu koşul yerine getirilmezse Gümrük idarelerince teminatına el konulur, normal gümrükleme işlemi yapılır ve ithalâtçıya bundan böyle geçici ithal izni verilmez. Ancak Bakanlığın kabule şayan göreceği zaruri istisnai durumlar dikkate alınır.
- (5) Geçici ithalât ile ithali yapılan, bilâhare üçüncü ülkelere ihraç edilen malların bedeli döviz olarak ihraç tarihinden itibaren azami 3 ay zarfında Devletin döviz pozisyonunda bankalaştırılır.

Geçici ithalât ile ithali yapılan, bilâhare Türkiye'ye ihraç edilen malların bedeli ihraç tarihinden itibaren azami 3 ay zarfında Türk Lirası olarak Banka kanalı ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine getirilir.

Getirilecek bedelin miktarı (6) fıkrada belirtilen esaslar çerçevesinde hesaplanır.

- (6) Bankalaştırılacak döviz miktarı, mamülün FOB satış bedelinden aynı mamüle tekabül eden geçici ithal izni ile ithal edilmiş bulunan girdiler ile Bakanlıkça hesaplanacak amortisman maliyeti düşüldükten sonra kalan miktardır. FOB fiyatı Bakanlık tarafından, geçerli dünya piyasalarındaki fiyatlar göz önünde bulundurularak saptanacak ve madde altındaki gerekli işlem bu fiyat çerçevesinde yapılacaktır. Bu miktar her halûkârda Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde sağlanan katma değerden az olmayacaktır.

Kayıt
tutulması

44. Gümrük Dairesi bu Tüzükle geçici ithaline veya geçici ihracına izin verilen her türlü emtia için miktar ve kıymet olarak ayrıntılı kayıt tutar. Tutulan kaydın bir süreti Bakanlığa gönderilir.
45. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nden Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ne veya üçüncü ülkelere geçici olarak ihraç edilecek herhangi bir mamul malı, yarı mamul mal ve ham maddenin tekrar Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine ithalini sağlamak amacıyla Ticaret ve Sanayi Dairelerinin uygun göreceği bir banka garantisi ihracatçıdan alınır.

Ancak işlenmek veya şekil değiştirmek üzere geçici olarak ihraç edilen yarı mamul mal veya ham maddenin tekrar Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne böyle yarı mamul mal veya ham madde üzerinde yapılan değişiklik veya işlemde dolayı meydana gelecek ve Sanayi Dairesince saptanacak fire oranının düşülmesinden sonra kalacak malın getirilmesi esastır.

"Bu esaslara uymayan özel ve tüzel kişilerin ithalât veya ihracatlarına izin verilmiyeceği gibi yatırılan banka garantileri de hazineye irat olarak intikal ettirilir."

46. İşbu Tüzüğün 40. maddesi ile 25.2.1977 tarih ve 9/1977 sayılı İhracatı Teşvik Yasası hükümleri geçici ithalât ve geçici ihracat kapsamındaki işlemlere uygulanmaz.

- Yürürlükten kaldırma
R.,G. Ek III
18.10.1983
A.E. 400
7.1.1986
A.E. 1
28.10.1986
A.E. 609
28.11.1986
A.E. 666
15.1.1987
A.E. 17
7.3.1988
A.E. 121
24.4.1988
A.E. 206
13.10.1988
A.E. 452
13.1.1989
A.E. 16
47. Bu Tüzüğün yürürlüğe girdiği tarihten itibaren İthalâtı ve İhracatı (Düzenleme ve Denetim) Tüzüğü, işbu Tüzük altında yapılan işlemlere hâle gelmeksizin yürürlükten kalkar.

Yürürlüğe Giriş 48. Bu Tüzük Resmi Gazete'de yayınlandığı tarihten başlayarak yürürlüğe girer.

K.K.T.C.

Ticaret Dairesi Müdürlüğü

İTHALATÇI - İHRACATÇI BELGESİ NO:

Kamu Özel Kesimde Özel - Tüzel kişi olarak:

İsim ve Ünvanı:

Adresi :

Tel No. :Teleks No.:.....Telgraf:

Faaliyet sektörü: Tarım/Sanayi/Ticaret/Turizm/Hizmet

Meslek kuruluşu:Sicil Kayıt No.:

Uyruğu :ne/na
olan :

Dışticaret (Düzenleme ve Denetim) Yasası hükümleri uyarınca KKTC Devletinde ithalâtçı ve ihracatçı olarak faaliyette bulunma yetkisi verilmiştir.

İmza ve Mühür
Ticaret Dairesi
Müdürlüğü

(Bu kısım belge sahibi firma tarafından doldurulacak)

Firmanın İsim ve ünvanı :

Müdür veya Yöneticinin İsmi:

Firmamıza ait dış ticaret işlemlerinin yapılması esnasında:

1. Evrakları imzalamaya yetkili kılınan şahıs veya şahısların

Adı Soyadı

Kimlik Kartı No.

İmza Örneği.

1)

2)

3)

2. İşlemleri takibetme ve evrakları almada yetkili kılınan şahıs veya şahısların

Adı Soyadı

Kimlik Kartı No.

1)

2)

3)

Bu belge resmi işlemlerde
ibraz edilecek.

İmza ve Mühür
Müdür/Yönetici

CETVEL II

A- DEVLET KUR HESABI ESASLARI TAHTINDA İŞLEM GÖRECEK MALLAR

I. TARIMSAL GİRDİLER

1. Döviz karşılığı ihracata yönelik tarım girdileri ambalaj malzemeleri ve yükleme araçları ile bunların aksamaları
2. Her türlü tarımsal tohum, canlı çiçek ve buket çiçekleri
3. Zirai ilâçlar
4. Veteriner ilâçları ve malzemeleri
5. Suni gübre (TC'den temin edilemeyenler) ve kompostlar
6. Damızlık hayvan ve yumurtalar
7. Arıcılık malzeme ve alet ve teçhizatı
8. Balıkçıların üretime dönük malzeme, alet ve cihazları (gemi ve sandallar hariç) ve bunların aksamaları

II. TARIM ARAÇ GEREÇ VE MAKİNELERİ

1. Çeşitli tarımsal ilâçlama makineleri ve aletleri
2. Gübreleme makineleri
3. Tarımsal araç-gereç imalâtı girdileri
4. Sera ısıtıcıları
5. Kuluçka makineleri ve tavukculukla ilgili alet ve cihazları ile tavuk çiftliklerinin makine ve teçhizatı
6. Her türlü toprak işleme, tohum ekme ve ürün toplama alet ve makineleri
7. Budama alet ve makineleri
8. Beyler ve beyler sicimi
9. Biçer bağlar ve biçer döver
10. Forklift, vinç ve benzerleri
11. Süt sağma ve soğutma deposu hayvancılıkla ilgili elzem araçlar
12. Su motorları ve dalgıç motorları
13. Tarımsal traktör
14. Sondaj makineleri ve türbünleri ile araç ve gereçleri
15. Narenciye ve patates paketleme tesislerinin yedek aksam ve parçaları
16. Yukarıda adı geçen tarım ve hayvancılıkla ilgili üretim girdileri, yatırım malları, makine ve aksamaları
17. Lâstik çizme, su lâstiği, bahçe çeşmeleri ve rubinetleri

III. SAĞLIK SEKTÖRÜ

1. Tıbbi ilâç, üretim girdileri ve yatırım malları ve aksamaları, tıbbi malzeme, klinik ve lâboratuvar gereksinimi tıbbi alet ve gereçler (ambalaj malzemeleri dahil), optik alet ve cihazları
2. Diğer tıbbi alet ve cihazları
3. Sağlık nedeniyle kullanılması gerekli olan bandajlar özel yapılmış varis çorapları, özel imal edilmiş ortopedik ayakabılar, doğum kontrol mal ve malzemeleri ve diğer sağlık malzemeleri
4. Diş macunu, diş parlaticıları, diş fırçası, sabun, şampuan ile balsamlar, toz, krem ve sıvı halindeki deterjanlar, traş bıçağı, traş kremi, traş fırçası, biberon, emzik ve bunların sterilize hapları ve kapları, bebek bezleri ile naylon kilotları, biyot (sıcak su lâstiği)

IV. GIDA MADDELERİ

1. Pirinç
2. Kuru fasulye
3. Peynir
4. Çocuk mamaları

5. Toz süt
6. Konserve etler, balıklar, buzlu et ve buzlu balıklar, tütsülenmiş balıklar (ne tip ambalajda olursa olsun)
7. Tavuk suyu, et suyu
8. şeker
9. Konsantre süt
10. Tuz
11. ay
12. Katı ve sıvı halindeki yağlar
13. Baharatlar, gıda rayihaları ile boyaları
14. Nişasta

V. EğİTİM, BASIN YAYIN VE SPOR MALZEMELERİ

1. Eğitim ğretici kültürel yayınlar (kitaplar, dergiler, gazeteler ve diğer eğitici periyodikaller)
2. Okul araç gereçleri ile diğer kırtasiye malzemeleri ile müzik aletleri
3. Matbaa makineleri, aksamaları ve diğer tüm matbaa girdileri ve malzemeleri
4. Matbaa mürekkebi
5. Gazete kâğıdı ve defter kâğıtları ile eğitim maksatları için girdi ve bu amaçlarda kullanılacak diğer kâğıtlar
6. Yazı makineleri, tablatrler, bilgisayarlar
7. Teksir makineleri, fotokopi makineleri, hesap makineleri, ile her türlü yedek parça ve malzemeleri
8. Spor kulüpler ve Federasyonları münhasıran kendi ihtiyaçları için ve Eğitim, Gençlik ve Spor Bakanlığının n müsadesi ile tevsik edilecek tüm spor malzemeleri ve aletleri (spor giysileri hariç)

VI. Devlet amaçlarında kullanılmak üzere ithal edilecek mallar ve Devletin yatırım malları ile üretim girdileri

VII. Belediyelerin ve kâr gayesi gütmeyen devlet kuruluşlarının hizmetlerinin yürütülmesi için ithal edilecek mallar ve üretim girdileri

VII. Sosyal Konut Yasası gereğince onaylanmış projelerin konut inşaatları için gerekli plânlama inşaat ile iskân işleriyle ilgili Bakanlıklar tarafından öngörülecek ana inşaat malzemeleri

IX. K.K.T.C. Limanlarında yükleme ve boşaltma işlerinde kullanılmak üzere ithal edilecek yatırım malları ile araç ve gereçleri

X. Mamlne döviz tahsis edilen malların girdileri, böyle girdiler değişik mamller için kullanılabiliriyorsa; ithal edilecek girdilerle üretilecek malların gerektiği miktarda olmak üzere ve gerektiğinde üretimi kontrol etmek maksadıylle döviz tahsisi yapılır.

XI. SANAYİ VE TURİZM YATIRIM MALLARI VE SANAYİ GİRDİLERİ

1. Gıda sanayi hammaddeleri
 - (a) Ekmek, hellim, peynir mayaları, yoğurt mayaları, yoğurt, peynir kültürleri
 - (b) Yemeklik yağ, margarin ve tereyağı üretim girdileri ve yatırım malları ve aksamaları
 - (c) Bisküvi sanayi üretim girdileri
 - (d) Hamur kabartma malzemeleri
2. Un ve süt ürünleri sanayi yatırım malları ve aksamaları ile ambalaj malzemeleri

3. Likit petrol gazı, gaz tüpleri ve aksamaları ile soba fitilleri
4. Hayvan yemi üretim girdileri, yatırım malları ve aksamaları
5. Yatırım projeleri ile ilgili Bakanlıklarca onaylanan tüm yatırım malları
6. Mevcut çalışabilir durumdaki tesisler için gerekli aksam ve parçalar ve onaylanmış ek yatırımlar
7. Yeni ilâve veya yenileme yatırım projeleri Turizmle ilgili Bakanlıkca onaylanan otel, otel apartman, tatil köyü ve benzeri turistik konaklama tesislerinde kullanılacak tüm yatırım malları
8. Turistik konaklama tesislerinde kullanılacak makine, tesisat ve teçizat aksamaları ile parçaları

B- CETVEL II'A'YI ETKİLEMEMESİ KAYDIYLA AŞAĞIDAKİ MALLARA DEVLETİN DÖVİZ İMKANLARI NİSBETİNDE DÖVİZ TAHSİSATI YAPILIR

I. SANAYİ GİRDİLERİ

1. Ayakkabı, (terlik dahil) deterjan, şampuan, sinek ilâcı ve sinek hapları ve diğer temizlik malzemesi üretim girdileri
2. Lâstik kaplama girdileri (kaplanacak lâstik dahil)
3. Meşrubat sanayi girdileri (Narenciye üsare konsantreleri hariç)
4. Süpürge ve mop üretim girdileri
5. Kap yıkamada kullanılan tel, sünger ve benzeri üretim girdileri
6. Metal, ahşap, duvar boyası, ayakkabı boyası üretim girdileri
7. Yağ, hellim, peynir kapları imali için yaprak teneke ve kapları
8. Sünger üretim girdileri
9. Galvanize çelik boru üretimi girdileri
10. Madeni yağ üretim girdileri ve ambalaj malzemeleri
11. Kuru temizleme girdileri
12. Elektrik kablosu ile ilgili üretim girdileri
13. Kaynak elektrot sanayi üretim girdileri
14. Çivi imali ile ilgili üretim girdileri
15. Elektrikli ısınma sobası üretim girdileri
16. Aleminyum anodlama, nikelaj ve parlatma girdileri
17. Tekstil boyası ve yardımcı malzemeleri
18. Dokuma çorap ve trikotaj sanayi üretim girdileri
19. Metal ve aleminyum mamül ürünleri imali ile ilgili üretim girdileri (ambalaj malzemeleri, etiketler ve bezeleri hariç)
20. Soğuk kalay
21. Plâstik levhalar
22. Balata imali ile ilgili üretim girdileri
23. Çanta, valiz, örme ipten mamül turistik çanta sanayi girdileri
24. Akü sanayi girdileri
25. Çikolata, dondurma, marmelat ve diğer şekerleme sanayi girdileri
26. Krem karamel, jöle, custerd powder girdileri
27. Çips üretim girdileri
28. Gıda sanayi yağları
29. Doğal ve sentetik kauçuk
30. Tuvalet kâğıdı (rolo halinde)
31. Hijyenik kadın bağı girdileri
32. Jaluzi üretim girdileri
33. Tutkal hammaddesi
34. Şilte üretim girdileri
35. Kozmetik sanayi girdileri
36. Plâstik sanayi üretim girdileri
37. Albüm sanayi girdileri
38. Alkollü içki sanayi üretim girdileri (şişe ve baskılı etiketler dahil)

39. Sanayi Dairesinin ön müsaadesi ile tevsik edilecek konfeksiyon sanayiinde kullanılacak kumaşlar ile dantel iplikler, dikiş iplikleri ve diğer konfeksiyon girdileri. (fermuar, düğme, çit çit, kopça, toka, örgü yünleri, örgü şişleri, tığlar ve benzerleri dahil) (Gümrük Dairesi kontrolunda münhasıran konfeksiyon üretiminde kullanılmak kaydıyla)
40. Tütün ve sanayi girdileri
41. Floresans armatürü imalatında kullanılan balast, duil, kapasitör ve starter
42. Sanayi tipi buzdolabı girdileri
43. Çamaşır makinesi, buzdolabı, gazocağı ve elektrikli ocak yedek parçaları
44. Fişenk sanayi üretim girdileri
45. Kraft kâğıdı
46. Yapıştırıcı band üretiminde kullanılan hammadde
47. Fotoğraf stüdyo ve lâboratuvarlarının film ve fotoğraf temizlemede kullandıkları ilâçlar, yaprak ve rolo halinde kâğıtlar ve fotoğraf filimleri
48. Diğer tüm sanayi girdileri

CETVEL III

BANKALARIN KUR HESABINDAN BAKANLIĞIN ONAYI İLE İTHAL EDİLECEK MALLARIN LİSTESİ

I. GIDA MADDELERİ

1. Tüm meyveler (kuru dahil)
2. Zeytin
3. Kuru yemişler
4. Corn flakes
5. Bisküvi, çikolata, kekler ve şekerlemeler
6. Tüm un ve simit malzemeleri (makarna dahil)
7. Mısır unu
8. Cüsterd powder
9. Pudra şekeri
10. Dondurmalar
11. Cips
12. Tabi ve suni bal ile arı peteği mumu
13. Meyve suları
14. Alkollü ve alkolsüz içkiler
15. Sigara
16. Sirkeler ve sirke yerini alabilecek yarı mamüller
17. Çiğ kahve

II. İNŞAAT SEKTÖRÜ

1. Çimento ve beyaz çimento
2. Her nevi kireç, alçı, tuğla ve kiremit
3. Kereste
4. Formayka ve sunta
5. İnşaat demiri, inşaat kalıpları (teferruatları dahil)
6. Sıhhi tesisat malzemeleri (banyo, lāvabo, fayans, mutfak tekneleri, mikser, çeşme, çeşme üzerine takılan heaterleri, boru ve aksamaları)
7. Katran ve diğer inşaat ızalasyon malzemeleri

III. SAĞLIK SEKTÖRÜ

1. Kauçuk mutfak eldivenleri

IV. PATLAYICI MADDE VE HAMMADDELER

1. Kibritler
2. Gaz halinde karbon dioksit
3. Petrol ve petrolden elde edilen katı yağlar, asfalt yapmakta kullanılan zift, tabii asfaltlar ve asfaltlar ve asfalt yapımında kullanılan parçalanmış taşlar ve kumlar

V. NAKİL ARAÇLARI

1. Motorlu ve motorsuz kara ve deniz taşıt araçları
2. Motorlu ve motorsuz kara taşıt araçları yedek parçaları, aküleri, iç ve dış lâstikleri ile yağları ve kaplama lâstikleri dahil

VI. TARIMSAL GİRDİLER

Poli propilen örme çuval ve diğer plâstik ambalaj malzemeleri

VII. HABERLEŞME CİHAZ ALET VE AKSAMLARI

1. Her türlü haberleşme cihazı, alet ve aksamları
2. Telefax ve malzemeleri
3. Teleks makineleri ve malzemeleri

VIII. ELEKTRİKLİ EV EŞYALARI

1. Çamaşır makinesi, buzdolabı, gaz ocağı, bulaşık yıkama makinesi, elektrik süpürgesi, yağlı ısıtıcılar, sobalar, air conditioner ve benzeri ile bunların yedek aksam ve parçaları
2. TV, video, video çekicisi, radyo, radyo kaset, müzik seti, pic-uplar, video diskler ile benzerleri ve bunların yedek aksam ve parçaları
3. Mikser, saç kurutma ve fritözler

IX. DİĞER MALLAR

1. Sinek hapları ve makineleri ile koiller ve benzerleri
2. Sanatkâr alet ve edavatları (kuaför, berber, fotoğraf atölyelerinin ve terzilerinin kullandığı el aletleri de dahil)
3. Asansör ve aksamları
4. Elektrik malzemeleri (kablo, anten ve fişler dahil)
5. Floresant ampülü, ampül
6. Kahve ambalaj malzemeleri
7. Ayakkabı
8. Möble

CETVEL IV

TÜRKİYE CUMHURİYETİ DEVLETİNDEN TAHSİSLİ İTHAL MALLARI LİSTESİ

1. Yaş meyve ve sebze
2. Bisküvi ve şekerleme
3. Makarna
4. Şeker
5. Sıvı yağ
6. Zeytin
7. Arı balı
8. Yatırım malları
9. Ayakkabı
10. Möble

11. Tuğla
12. Kiremit
13. Kireç
14. Alçı
15. Toz krem ve sıvı halindeki deterjanlar
16. Şampuan
17. Kaplama lâstikler

CETVEL V

ÖN İZNE TABİ MALLAR

A. Tarım ve Hayvancılık işleriyle ilgili Bakanlıktan ön izin alınması gerekli mallar:

1. Canlı hayvanlar (akvaryum balıkları hariç)
2. Ham küçükbaş ve büyükbaş hayvan derileri
3. Her türlü tahıl, zirai tohumları, un kepek, irmik (simit)
4. Zirai ilâçlar, veteriner ilâçları ve haşare ilâçları
5. Tabii ve suni gübreler
6. Yaş sebze (a- Ancak dondurulmuş, pişirilmiş, tuzlu veya kükürtlü su içinde veya geçici olarak muhafazalarını sağlayan başka maddeler katılmış su içinde hazırlanmış fakat derhal yenilenmek amacıyla hazırlanmış, b- Parça halinde kesilmiş veya dilimlere ayrılmış, ufalanmış veya toz halinde getirilmiş olanlar dahil suyu alınmış veya buharlaştırılmış sebzeler ön izne tabi değildir) ve üzüm.
7. Patates
8. Harup
9. Hayvan yemleri ve hammaddeleri
10. Canlı ağaçlar, fidanlar, fideler, aşı kalemleri ve aşı gözleri
11. Her türlü et ve et mamulleri (taze balık dahil)
12. Süt ve süt mamulleri, peynir (margarin dahil)
13. Sinek hapları, koilleri ve spreyleri

B. Sağlık işleriyle ilgili Bakanlıktan ön izin alınması gerekli mallar:

1. Tıbbi müstahzarat (ilâç ve hammaddeler)
2. Tıbbi malzemeler
3. Tıbbi alet, cihaz ve aksamları
4. Toz, krem ve sıvı halindeki deterjanlar
5. Şampuan

C. İçişleri ile ilgili Bakanlıktan ön izin alınması gerekli mallar:

1. Av silâhlarıyla bunların aksam, parça ve malzemeleri
2. Müstahzar patlayıcı maddeler (kibritler ve çakmak taşları hariç)
3. Şenlik fişenkleri
4. Motorlu araçlarda kullanılacak Emniyet kemerleri
5. Her türlü kumar makineleri ve oyun makineleri (video games ve TV gamesler dahil)

D. Savunma İşleriyle ilgili bakanlıktan ön izin alınması gerekli mallar:

1. Harp silâhlarıyla bunların aksam ve malzemeleri
2. Harp araçlarıyla bunların aksam ve malzemeleri

E. Ulaştırma işleriyle ilgili Bakanlıktan ön izin alınması gerekli mallar:

1. Gemi, uçak ve benzerleri

CETVEL VI

LİSANS BAĞLI İHRAÇ MALLARI

- A. Tarım ve Hayvancılık işleriyle ilgili Bakanlıktan ön ihraç izni alınması gerekli mallar:
1. Hububat ve mamulleri
 - a) Buğday
 - b) Arpa
 - c) Yulaf
 - d) Her türlü un
 2. Bakliyat
 - a) Kuru fasulye
 - b) Mercimek
 - c) Nohut
 - d) Bakla
 3. Bitkisel yağlar ve yağlı tohumlar
 - a) Zeytinyağı
 - b) Margarin
 - c) Susam
 4. Hayvan yemleri
 - a) Harup (bütün, öğütülmüş, çekirdek)
 - b) Burçak
 - c) Diğer her türlü hayvan yemleri
 5. Canlı hayvan ve ürünleri
 - a) Büyükbaş ve küçükbaş hayvanlar ve bunların taze, soğutulmuş ve dondurulmuş etleri
 - b) Her tür ve kalitede (ham, yarı mamül, mamül) küçükbaş hayvan derileri
 - c) Yapağı (yün)
- B. Tabii Kaynaklar işleriyle ilgili Bakanlıktan ön ihraç izni alınması gerekli mallar:
6. Madenler
 - a) Demir pritleri
 - b) Bakır cevheri, konsantreleri ve curufu (concentrate ve coment)

CETVEL VII

KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ DEVLETİ
TİCARET DAİRESİ
MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı :
Tarihi:

İTHALAT İZİNİ
İZİN SAHİBİNİN

Adı Soyadı ve Ticaret Ünvanı:
İşyeri, Adresi ve Telefon Numarası:
İthalatçı belgesi Numarası:
Malın teslim şekli ve Limanı:
(FOB, CIF, CF, v.s.)
Giriş Gümrüğü:
Ödeme şekli:

Güm.
Fa. No:

İsim ve Evsafı

Malın Miktarı
Rakam ile :
Yazı ile :

Malın Getirileceği
Değeri Memleket

Toplam

..... Resmi Gazete'de yayınlanan
..... Ticaret Dairesine vermiş olduğu yetkiye isti-
naden tarafımızdan tanzim olunmuştur.

Ticaret Dairesi Müdürlüğü

CETVE VIII

BANKA :

Yolcu Beraberi İthal Formu

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ FORM NO:
TİCARET DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ Tanzim Tarihi:

Talep sahibinin adı, soyadı
adresi ve mesleği

Transfer lehtarının adı soyadı ve
adresi

İTHALATÇI BELGE NO'SU

İstenen dövizin cinsi ve miktarı

Döviz talebinin nedeni:

İlişik Belgeler:

.....
Talep Sahibinin İmzası

Yetkili Bankanın görüşü

.....
İmza ve Mühür

TİCARET DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ KARARI

- * Uygundur/*Uygun değildir.
- * Uygundur fakat aşağıdaki değişiklik yapılmıştır:

Not: İşbu belge yetki tarihinden itibaren
3 ay için geçerlidir.

- * Luzumsuz olanları çiziniz.

CETVEL IX

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
TİCARET DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ
İHRACAT TESCİL/LİSANS/RE-EKSPORT İZİN BELGESİ

- Kayıt Numarası :
Müracaat Tarihi :
1. İhracatçı firmanın
İsim ve adresi :
Oda ve sicil kayıt no:
İhracatçı belgesinin numarası ve başlangıç tarihi :
2. İhraç malının
a) Gümrük tarife ve istatistik numarası
b) Cinsi, tipi ve kalitesi
.....
c) Üretim yılı
d) Miktarı
3. Birim satış fiyatı ve komisyon : (TL ve döviz) (FOB)
(CF)
(CIF)
4. Değer tutarı (TL ve döviz) (FOB)
(CF)
(CIF)
5. Alıcı firmanın isim ve adresi
6. Komisyoncunun isim ve adresi
7. Alıcı memleket
8. Malın:
a) Satış şekli
(FOB, CF, CIF ve vadesiz, vadeli)
b) Ödeme şekli:
(Akreditifli, vesaik mukabili, peşin ödeme, mal mukabili)
c) Akreditif bitiş tarihi
9. İhracatın hangi para karşılığı yapılacağı
10. Kati Satışın yapıldığı tarih
11. Malın ihraç tarihi
12. Malın ihraç edileceği gümrük
Yukarıda gösterilen bilgilerin satış mukavelesine uygun olduğunu beyan ederim.
Beyan tarihi İhracatçının İmzası
- Not: İşbu beyannamede malın, mahsul yılı, miktarı, satış fiyatı, değer tutarı ve ihraç tarihi rakam ve yazı ile daktiloda yazılacaktır. Beyannameler üzerinde silinti ve düzeltme yapılmıyacaktır.

İLGİLİ MAKAMLARCA KULLANILACAKTIR

Not: İşbu ihraç izni (60) gün süreyle geçerlidir.

Tescil/ Lisans Numarası
Tescil/Lisans Tarihi

Yukarıda müfredatı gösterilen malın, ihracına müsaade edilmiştir.

..... Ticaret Dairesi Müdürlüğü
Mühür ve İmza

CETVEL X

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
TİCARET DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ
KONSİNYE İHRAÇ İZİN BELGESİ

- Kayıt Numarası:
Müracaat Tarihi :
- İhracatçı firmanın
İsim ve adresi:
Oda ve sicil kayıt no:
İhracat belgesinin numarası ve tarihi:
 - İhraç malının
a) Gümrük tarife ve istatistik numarası
b) Cinsi, tipi ve kalitesi
.....
c) Üretim yılı
d) Miktarı
 - Ülkeye getirilmesi garanti edilen birim satış fiyatı ve komisyonu
(FOB)
(CF)
(CIF)
 - Ülkeye getirilmesi Garanti edilen kıymeti
(FOB)
(CF)
(CIF)
 - İhraç malının konsinye olarak gönderildiği firmanın isim ve adresi:
 - İhraç malının konsinye olarak gönderildiği komisyonucun isim ve adresi :
 - Alıcı memleket
 - Malın ihraç tarihi
 - Malın ihraç edildiği gümrük
- Yukarıda müfredatı kayıtlı malın Konsinyasyon suretiyle ihracına müsaade edilmesini talep ederim.
- Beyan tarihi: İhracatçının İmzası

NOT: İşbu beyannamede malın, mahsul yılı, miktarı, satış fiyatı, değer tutarı ve ihraç tarihi rakam ve yazı ile daktiloda yazılacaktır. Beyannameler üzerinde silinti ve düzeltme yapılmayacaktır.

İLGİLİ MAKAMLARCA KULLANILACAKTIR

NOT: İşbu İhraç izni (6) gün süreyle geçerlidir.

Tescil Numarası

Tescil Tarihi

Yukarıda müfredatı gösterilen malın konsinyasyon suretiyle ihracına müsaade

edilmiştir.

(İLGİLİYE VERİLECEK NÜSHA)

Ticaret Dairesi Müdürlüğü
Mühür ve İmza

CETVEL XI

İTHAL MÜSAADESİ NO. BANKASI LTD.

DEVLETİN KUR HESABI :
BANKALAR KUR HESABI :
TÜRKİYE TL :
İTHALATCI BELGE NO:

İTHALİ İÇİN GEREKEN İŞLEM YAPILMIŞTIR.

TARİH

İMZA

VI. Bölüm

TABLULARIN LİSTESİ

TABLOLARIN LİSTESİ

Tablo		Sayfa
1	Avans ve Reeskont İşlemleri	7
"	2 Avans ve Reeskont Borç Bakiyeleri	8
"	3 Devletin Kur Hesabında Tutulan Dövizin ABD Doları Karşılığı Olarak Dökümü	12
"	4 Bankaların, Bankalar Kurundan Tuttuğu Dövizin ABD Doları Karşılığı Olarak Dökümü	14
"	5 Döviz Rezervlerinin Artış Hızı	16
"	6 Döviz Tevdiat ve Döviz Mevduat Hesaplarının Cins ve Vadelerine Göre Dökümü	19
"	7 Türk Lirası Mevduatın Artış Hızı	22
"	8 K.K.T.C. Merkez Bankası ve Diğer Bankalar Nezdinde Resmi Mevduat	24
"	9 Türk Lirası Mevduat Artış Hızı ile Toplam Plasman Artış Hızının Karşılaştırması	26
"	10 İskonto Senetleri ve Banka Plasmanlarının Dökümü ve Geçmiş Dönemle Karşılaştırması	27
"	11 GSMH'nin Dağılımı ve Sektörel Katma Değerlerin Büyüme Hızları (cari üretici fiyatlarıyla)	30
"	12 GSMH'nin Dağılımı ve Sektörel Katma Değerlerin Büyüme Hızları (sabit üretici fiyatlarıyla)	31
"	13 Kaynaklar - Harcamalar Dengesi	33
"	14 İstihdamın Sektörel Dağılımı ve Nüfus	35
"	15 Hayat Pahalılığı	37
"	16 Hayat Pahalılığının Mal ve Hizmet Gruplarına Göre Dağılımı	38
"	17 GSMH ile Karşılaştırmalı Bütçe Analizi	40
"	18 Karşılaştırmalı Bütçe Özeti	41
"	19 Yıllar İtibarıyla Bütçe Açıkları	42
"	20 T.C. Ziraat Bankası'ndan Sağlanan Kredilerin (faiz hariç) yıllar itibarıyla Döküm	43
"	21 K.K.T.C.'nin Türkiye ve Diğer Ülkelerle Olan Dış Ticareti	46
"	22 Ülkeler İtibarıyla Dış Ticaret	47
"	23 Dışsatımın Yapısı	48
"	24 Mal Gruplarına Göre Dışalım	49
"	25 Dış Ticaret	50
"	26 Ödemeler Dengesi	52
"	27 Türkiye ve Diğer Ülkelerden Gelen Turistler	53
"	28 K.K.T.C. Merkez Bankası'nın Bilânçosu	55

Tablo 29	K.K.T.C. Mekez Bankası'nın Kâr ve Zarar Hesabı	56
"	30 Bankaların Aktif Özetleri	62
"	31 Bankaların Pasif Özetleri	63
"	32 İskonto Senetleri ve Bankalar Plasmanlarının Sektörel Dağılımı	64
"	33 İskonto Senetleri ve Bankalar Plasmanlarının Sektörel Yüzde (%) Dağılımı	65
"	34 Bankalar Türk Parası Mevduatlarının Niteliğine Göre Analizi	66
"	35 Bankalar Türk Parası Mevduatlarının Vadelerine Göre Analizi	67